

SAMBAND

No. 78. Oktober 1914.

“Samband” udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelaegbevægelsen og vil søge at fremme bygdelaegenes formaal og virke for deres fremgang og trivsel. En flerhed af dem har enten tilsagt det sin støtte eller anbefaler det til sine medlemmer. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:
A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Samband

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America, and is especially dedicated to the bygdelag movement. Subscription price, \$1.00 a year. Single copies, 10 cents. Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION.

Manager and Editor, A. A. Veblen.

Indhold af No. 78, Oktober 1914.

	Side.
En ferietur i Canada. A. M. Sundheim	663
Min tur til udstillingen og valdrisfesten. K. O. Brekken	700
Haugefolk i Valdris. Hallvard Bergh	702
Optegnelser. S. G. Bertilrud	704
Møde av representanter fra bygdelagene. Pastor L. P. Thorkveen	711
Bygdelagsstevner	714
Valdrisstevnet 12te Sept. 1914. A. M. Sundheim.....	715
Valdrisstevne for Pope County, Minn.	722
Nummer Syv-og-før'. John P. Ivers	723
Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper. IX. A. L. Lien	725
Titelblad og Indholdsfortegnelse for 4de aargang I—VIII	

Dr. Biornstad om Rheumatisme.

Med undtagelse af tæring er **gigt** og **nervelidelser** vor tids alvorligste sygdomme. Det er vore opsigtsvækkende helbredelser af disse sygdomme, der er grunden til den stadigt voksende tilstrømning af patienter til **Dr. BIORNSTADS SANATORIUM** i Minneapolis. Ingen grund til at opgive haabet fordi om medicinerne og den gammeldagse doktorbehandling har skuffet Dem. Med vore tidsmæssige metoder helbreder vi disse tilfælde hver dag. Men kom straks medens sygdommen er helbredelig. **Vent ikke saa længe at ingen doktor kan hjælpe Dem.** Det er bare let-sindig udsættelse som gør **gigt** og **sciatica** og **nervesmerter** **uhelbredelige**. Kan De ikke komme nu saa skriv idag til **Dr. G. BIORNSTAD, M. D.**, fortæl om sygdommen Deres og forlang rigt illustreret bog: "Ny videnskab for helbredelse af sygdom" samt "Vidnesbyrd fra Nordvestens ledende mænd." (Direkte sporvogn til sanatoriet fra alle jernbanestationer).

2244 Nicollet Ave.
Minneapolis, - Minn.

Samband.

No. 78

Oktober

1914

En ferietur i Canada.

Af A. M. Sundheim.

Naar man i sommerferien kan foretage en længere udfølg, er det ikke en uvæsentlig del af fornøielsen at lægge planer for turen. Mangen hyggelig aften kan jeg da tilbringe med kartet foran mig, og gennem den uhyre nordiske vildmark, følger jeg i indbildningen en elvs løb gennem de store, stille fjøge til steder saa langt borte, at hvide mænd er sjelden at se. Derimod har jeg altid næret en medfødt affy for „personlig ledsagede“ ekurjioner, hvor ens hele tilværelse simpelthen er afhængig af andre menneskers omsorg og planer. Det er derfor næsten ydmygende, men bedst allerede paa forhøand at indrømme, at der er ingen regel uden undtagelse, og at selv en saadan tur kan under visse omstændigheder ha sine gode sider. Og da der indløb officiel indbydelse til en del skandinaviske bladmænd og journalister om at foretage en to ugers tur gennem det vestlige Canada, som regjeringens gjæster, saa var det en saadan sjælden anledning til at erholde personligt kjendskab til det store vesten, hvor saamange tusinder af landsmænd i de senere aar har bosat sig, at det vilde været rent meningsløst at ha afflaat det liberale tilbud.

Det egentlige mødested for deltagerne i turen var Winnipeg, men det blev bestemt, at alle, hvis vei førte gennem Dvillingbyerne skulde mødes der den 9de August, og samme dags aften var alle disse komfortabelt indkvarteret i en ekstra

til Canada, stillede byen en stor privat sporvogn til reisejelskabets tjeneste. Det var ikke den flotteste befordring, men viste sig ypperlig for samlet at kunne bese alle dele af byen, og et par af os, som havde afflaaet privat indbydelse til en automobiltur rundt byen angrede ikke, at vi havde været loyale.

Immigranthjemmet med tilhørende hospital og kontorer var det en fornøjelse at bese. Den omhyggelige maade, hvormed Canada tager sig af indvandrerne undlod ikke at gjøre et fordelagtigt indtryk. Gjennem Winnipeg gaar hovedstrømmen af immigranterne baade fra de europæiske lande og de Forenede Stater. Og skjønt byen vokser og vokser er det blot et forsvindende minimum som forbliver inden dens grænse. Resten spredes ud over de uendelige prærier i det store vesten, hvor nye settementer og byer dannes hvert aar.

Meget interessant, og helt nyt for de fleste af os, var en islandsk koncert, som til vor ære blev givet i hotellets store musiksal. Den dygtige organist og sangleder Hr. B. Thorslaxson var dirigent. Om vi ikke forstod ordene, var tonerne saa hjemlige for os nordmænd, at de stemte mange rustne strenge i vort bryst og mindede os om vaar og sommer mellem jøfler og fjelde i vort gamle fædreland.

Det er vel værd at standse en dags tid i Winnipeg og tage byen i øieyn endog for den, som før har været der. I en forunderlig kort tid er den vokset op af jorden. Rigtigt nok anlagdes Fort Garry af det store Hudson Bay Kompani allerede i 1734 paa landtangen mellem Red River og Assiniboia River, men skjønt dette er oprindelsen til „Vestens Dronning,“ som indbyggerne med stolthed benævner deres by, saa var Fort Garry dog indtil for ganske nylig bare en af Hudson Bay kompaniets stationer i vildmarken. Der var saaledes endog i 1875 mindre end 400 indbyggere paa stedet, hvor den glimrende by paa over 200,000 menneffer nu er beliggende. Og hvor der

for bare lidt over 40 aar tilbage ikke fandtes en skole, hvor børnene kunde erholde den simpleste elementære undervisning, er der nu foruden alle mulige slags skoler baade universitet og teologiske læreanstalter. Byen har lange, brede gader, smukke, velbyggede huse, palasagtige hoteller, jolide bankbygninger, teatre og imponerende regjeringsbygninger. Heller ikke holder den sig længere bare til landtangen, men har faaet sine gader langt udover paa de modsatte bredder.

Byens beliggenhed er ideel. Paa grændsen mellem Østens skogegne og det store vestens prærierregioner med elve mod nord, syd og vest og et jernbanenet som udsender straalene i alle retninger er kommunikationsmidlerne allerede nu saa fuldkomne, at Winnipeg er bleven det vigtigste punkt i Canada, hvor Europas tomme brødkurv kan fyldes. Og trods den mulige jernbane til Hudsonbugten, vil Winnipeg fremdeles holde sig som den ledende industri- og handelsstad for det store vesten. Dens fremtid hviler ikke paa usikre spekulationer.

*

Mandags aften forlod vi Winnipeg med Canadian Northern Jernbanen. To private sovevogne og spisevogn blev overladt os, og vi var som hjemme med engang. Men det var sent paa aftenen, vi forlod Winnipeg, og mens toget hurtigt rullede vestover Manitobas prærier, nød alle som havde nok uldtæpper over sig en rolig søvn. Det er slet ikke sandt hvad „Nye Nordmanden“ skriver, at jeg havde urolige drømme og sang i søvne. Jeg sov meget godt, da jeg havde to uldtæpper over mig, men det merkedes, at efter aarstiden var vi allerede kommet til et land med koldere natter, end mange var vant til. De fleste af os var oppe tidligt. Det var ligesom vi ikke havde raad til at sove tiden bort. Og en herlig morgen var det ogsaa. Solen dryssede guld bortover prærien og landskabet havde forandret sig til sin fordel.

Vi befandt os endnu i det vestlige Manitoba, men ved River Dalens flade ensformige land var forsvundet og istedet breder sig til alle kanter en hølgende, kuperet prærie med store strøg af kratfug, som snart hæver sig med langstrakte heier og snart sænker sig med venlige dale, i hvis bund glimtede blanke vandflader. Og hele horisonten rundt kugler en straalende blaa himmel sig over landskabet. Mens vi komfortabelt sidder

Duchobortjerkvinder som græfitegravere.

ved frokostbordene og nyder udsigten forlader vi provinsern Manitoba og løber over en usynlig grænde ind i Saskatchewan. En stor del af landet er dyrket, og ligger med gule og grønne marker, mens ogsaa store strækninger ligger i samme uberørt-hed som dengang Indianerne og bisonokjerne levede i uforstyrret samvær.

En koloni af Duchobortjer var det første, som tiltrak sig

særlig opmærksomhed. Denne mystisk-religiøse sekt med de mange underlige begreber er indvandret fra Rusland, hvor de var gjenstand for store forsølgelser, og har nu fundet en frihavn i Canada. Men der var ikke noget personligt kjendskab at faa til dette eiendommelige folks liv ved paa et hurtigtog at flybe forbi. Deres huse var smaa, og paa europæisk landsbyvis bygget i en klynge. Skjønt hver familieforsørger under loven jelsølgelig eier deres eget land, saa det nærmest ud til, at deres dyrkning af jorden var kommunistisk.

Ustanselig arbejder toget sig vestover Saskatchewanens hølgende prærie, og station efter station glider forbi. De ser alle ens ud og er alle omgivet af større og mindre landsbyer, hvor de usjønne, men mundværlige fornelevatorer rager tilveirs.

Ud paa dagen standjedes i byen Wadena, hvor en prægtig selskabelig middag var arrangeret for os af byens handelskammer. Paa den elegante spiseseddel var der endog trykt en velkomsthilsen paa norsk til de skandinaviske redaktører og byens borgermester holdt en tale, som gjorde godt indtryk. Som regel er forretningsfolkene af disse bestens pionerer greie, freidige mænd, fulde af energi og saa aabenhjertede i deres gjæstfrihed, at man uvilkaarlig synes godt om dem.

Den dygtigste orator, Mr. M. S. Norelius afsluttede programmet med en glimrende tale for Canada, og da henimod tyve automobiler ventede paa at føre os en tur ud over landet, blev der gjort hurtigt opbrud.

Vi besøgte et par skandinaviske storfarmere ude paa landet, men da vi foretog en mængde saadanne ture paa forskellige steder og denne reisejeldring maa holdes inden nogenlunde rimelige grænser vil jeg senere skrive en artikel angaaende landlivet, prisen paa land, hvor frit regjeringsland kan erholdes og hvor det bedste land i Canada efter min erfaring kan fin-

des. I nærværende ifildring er Canada hovedsagelig kun set med bymandens og turistens øine.

Wadena er ingen storby, bare omtrent 700 indbyggere. Men hvad der særlig udmerker de canadiske smaabyer er de hyperlige skoler med store, solide bygninger og et eller flere store og velindrettede hoteller. Et nyt skolehus til et kostende af 30,000 dollars var under opførelse og hotel Diner, som vises paa billedet, er ganske typisk for landsbyerne.

Diner hotel, Wadena, Saff.

Ud paa eftermiddagen reiste vi 63 mil tilbage den samme vei, vi var kommet, og standsede i byen Canora, hvor vi paa stationen modtoges af et musikforps, som for en stor del bestod af unge damer. Og i takt til musikken marscherede vi midt i gaden som en egte cirkustrop til byens længst bortliggende hotel, hvor lette forfriskninger serveredes. Senere om aftenen var der af byens indbyggere arrangeret en storartet banket paa et af de andre hoteller. En ung norsk bankør, som tillige var præsident for byens handelskammer var aftenens toastmaster.

Vi var gjæster ved mange banketter i Canada, men neppe nogen, hvor stemningen var saa belivet, som i Canora. Alle de repræsenterede nationers fædrelandsfange blev sunget og der blev holdt en uendelighed af sfaaltaler, hvoraf mange var indholdsrige, mens enkelte ogsaa kunde bringe en til at betvile, at alle de fulørte flasker paa bordene indeholdt bare jodavand.

Mr. D. M. Fredrikfen fra Minneapolis, som har landkontor i Canora, vilde ikke, vi skulde forlade byen uden at beje

* Musikforps i Canora.

omegnen. Han arrangerede derfor en fjøretur tidligt om morgenen, men tiden var kort, og vi maatte tilbage for at sige farvel til Canora og drage videre vestover.

*

Saskatoon er en by, som bare for nogle faa aar siden stak hovedet op af prærien. For en stund førte den en beskedent tilværelse og ingen bovede at forudsjæ, om barnet havde levedygtighed og vilde blive til noget mere end en almindelig landsby. Men saa begyndte magikerne at koge deres seid, og fra

alle kanter kom en strøm af arbejdsfolk og nybyggere, forretningsmænd og spekulanter. I kort tid rejste den ene solide forretningsbygning sig efter den anden, mens prisen paa byggetomter fordobledes over natten og store formuer tjentes af enhver, som havde opkjøbt eiendomme. Nu er det en glimrende, moderne og splinternye by med 30,000 indbyggere og smuk beliggenhed ved Syd Saskatchewan elven. Det er ikke frit for, at Saskatoon er lidt fry af sin unge alder som regnes for færre aar end der er fingre paa ens hænder.

Ny bro under bygning i Saskatoon.

En mængde fine automobiler var mødt ved stationen og førte reiseselskabet til en af byens største forretningsbygninger, hvor der i en stor spisesal var af handelskammeret arrangeret en stilfuld banket. Alle byens dignitarier var tilstede, og efterat retterne var gjort fyldest og de tilbørlige taler holdt, ledsagedes selskabet paa en automobiltur rundt byen.

Man kan ikke undlade at beundre den fart og driftighed, som har udfoldet sig i Saskatoon. I foretagelse staar de

ikke tilbage for Amerikas Danmark. Provinsens universitet var byen og saa, til hovedstadens forbitrelse, istand til at sikre sig. Det bestaar nu af et vakkert kompleks af store, nye Bygninger beliggende paa en høi bakke med udsigt over byen og Syd Saskatchewan elvedal.

Borgermesteren betroede os, at deres universitet og Landbrugs-skole var i alle brancher en model af Wisconsin's universitet, og at flere af deres dygtigste professorer var uddannet ved østens universiteter i de Forenede Stater.

Vor Landsmand, Fred Engen, som for kort tid siden overrasede hele provinsen ved at stjænke 100,000 Dollars til universitetet, deltog med sin egen automobil i kjøreturen. Han var en stille, barmfri mand, og Saskatoons forretningsverden om-talte ham med usfrømtet agtelse.

Aftenen tilbragte hele selskabet som gæster i Saskatoons fashionable klub.

*

Den næste morgen førte toget os nordover gennem et af-vekslende og interessant landskab, indtil vi omtrent middag ankom til byen Prince Albert, beliggende ved Nord Saskatchewan elven. Det er en af de gamle handelsstationer fra den tid, da elvene var de eneste fremkommelige veie, men selvfølgelig var det først ved jernbanens og nybyggernes komme, at byen tog sit store opsving. Nu har den omtrent 12,000 indbyggere, hvoraf et par hundrede var skandinaver. I udkanten af byen var et større jagbrug, hvor ogsaa en del skandinaver, som ikke regnedes blandt de fastboende, var beskæftiget.

Ogsaa i Prince Albert havde byens handelsstand arrangeret en længere automobiltur, og af den mængde ture vi foretog med biler udover landet i Canada, var denne for mit vedkommende den mest interessante.

Paa ture over prærien, selv hvor landet bestaar af det ri-

gefte agerland, som findes, kan der ikke være tale om synderlig naturskønhed, hvorimod de skogklædte høider og vppige dale, med indsjøer fulde af Lappedykkere og aarvaagne ænder som vi kjørte forbi paa turen sydover fra Prince Albert var særdeles oplivende. Dertil var veiret saa straalende vakkert og jolen skinnede med saadan velgjørende varme, at alt levende maatte fryde sig ved livet. Omtrent 10 mil sydøst fra byen kom vi til Muskoda indianer reservationen, som vi

River Street, Prince Albert.

kjørte igjennem, indtil vi kom til Syd Saskatchewan elven og altjaa havde kjørt tversover landtangen mellem de to store søsterelve, som forener sig straks østenfor og sammen danner fjæmpeelven Grand Saskatchewan.

Skjønt indianerne, som i spredte familier beboede reservationen paa begge sider af elven var Crees og hører til Mongonfinernes store stamme, var de helt forskjellige fra alle indianere, jeg tidligere er kommet i berøring med og da ikke mindst fra deres nærmeste frænder i skogene mod Hudsonbug-

ten. Tænke sig til at disse skogens frie sønner, som ernærer sig og sine familier ved jagt og fiske i forbindelse med at fange pelsdyr for Hudson Bay Kompaniet skulde blive højdende som farmere og endog omtales som velhavende! Og just dette utrolige var der her øiensynligt bevis for. Deres huse var bygget solide og varme, omgivet af saa vel dyrkede agre og enge, at det gjerne kunde været norske nybyggere, som levede der. Guldblods indianerbarn legte udenfor husene fuldstændigt som civiliserede barn, mens moren med et haandarbejde kunde sidde

Fugleperspektiv af Prince Albert.

i døren og holde pinene med dem. Overordentligt interessant skulde det været at lært disse menneskers daaglige liv og tankejæt at kjende. At deres nærmeste hvide naboer som regel betragter indianerne med overlegen foragt, er ikke noget at heste sig ved; thi de mangler forstaaelse og bruger altid en forkjært maalestof. Nyder disse indianere tilfredshedens lykke, saa er det ihvertfald sikkert, at deres forandrede liv er lettere og fri for de forfærdelige vinterstrabaser, som nomaden i et strengt

klimat maa kjæmpe med. Men en civiliseret Creeindianer paa en slaamaaskine, som jeg her fik se, er et væsen, som jeg lidt forstaar.

For en lang strækning fulgte vi nu Syd Saskatchewan elven østover og da landtangen var blevet smalere kjørte vi mod nord over høidedraget som skilled mellem de to dalfører. Derfra var en fortryllende udsigt. Paa den ene side laa Nord Saskatchewan dalen, sfogklædt og vakker, og lige fortryllende laa Syd Saskatchewan paa den andre side, medens et stykke mod øst forenede de to dalfører sig og Syd og Nord Saskatchewan elvene fandt hverandre for i forening at danne en af kontinentets mægtigste elve.

Vaade Syd og Nord Saskatchewan elvene er meget vandrige. Nordelven sødes høit oppe i Columbias fjelde, som afløb for mægtige isbræer og Sydelven dannes af en mængde smaastrømme, hvoraf flere springer ud fra isbræer i de sydlig Canadian Rockies. Saa løber elven mod nord for her at forene sig med den nordre Saskatchewan til Winnipegjøen, hvor den tilfører omtrent halvdelen af vandmassen i det uhyre indlandshav. Fra Winnipegjøen har den atter udløb og fortsætter som Nelson elven til Port Nelson ved Hudsonbugten. Det er Hudson Bay Kompaniets gamle farvei, hvor handelsvarerne bragtes med umaadeligt besvær til det fjerne vesten og hvorfor vildmarken igjen ydede uhyre rigdomme i pelsvarer som bragtes nedover Saskatchewanelven og Winnipegjøen til Fort Garry og videre gennem elve og indsjøer til østens havnebyer. Og alt dette har nu jernbanene forvandlet til „saga blot.“ Vor egen Red River f. eks. som før spillede en saa vigtig rolle er nu omtrent forglemt. I samme leie flyder den fremdeles nordover gennem den frugtbare Red River dal i Minnesota, Nord Dakota og Manitoba til Winnipegjøen, men kun de, som bor i dens umiddelbare nærhed

kjender den og de færreste bryder sig om den. Dens vigtige rolle i civilisationens tjeneste er omtrent udspillet.

Om aftenen overbar vi en stemningsfuld affedsfest for et par kompanier frivillige soldater, som næste morgen skulde afgaa østover. De udtalte haab om snarest muligt at kunne deltage i krigen, men trods de ildnende taler søltes den bemodige understrøm altfor godt. Det kan ikke negtes, at den europæiske krig ligger som en tung mare over hele Canada. I alle større byer exercerede frivillige tropper under militære officerer for senere at sendes østover. Ved alle jernbanebroer var der udstillet vakt med skarpladte geværer og krigen var allevegne det staaende samtaleemne. Men værst af alt er, at landets finansielle stilling begyndte at blive rent fortvilet. Al løs kapital drages ud, for at sendes til England og laan er umuligt at erholde, ligegyldigt hvad sikkerhed der bydes. Alle større byarbejder vil nødvendigvis bli nedlagt og føre til arbejdsløshed og nød for mange.

*

Lidligt om morgenen forlod vi Prince Albert og ankom ud paa formiddagen til twillingbyerne Nord og Syd Battleford, beliggende paa hver sin side af Nord Saskatchewanelven. Som almindelig er tilfældet hvor to selvstændige og fremadskridende byer er anlagt saa nær hverandre, var der ogsaa her en skarp konkurrence. Syd Battleford er den gamle Hudson Bay Kompanis station og har den vakreste beliggenhed. Den er den ældste af byerne og kjæmper tappert for at holde sin rang, men den nyere Nord Battleford har forlængst tat luen fra den og har dobbelt saa mange indbyggere. Begge disse byer vilde ha os som gjæster og var blit enige om et kompromis. Først var vi Syd Battlefords gjæster og førtes med automobiler, til en henrivende vakker indsjø beliggende paa et høit plateau mellem Battle og Nord Saskatchewan elvene. En rigelig forsyning af

inadvarer var medbragt og der blev holdt taler blandt andre af Hovedinspektøren for Canadas immigration, Mr. C. W. Spears. Han er en kjæmpesikkert, en dygtig taler og har faret frem og tilbage over vestens prærier i tredive aar, og overalt hvor han færdes, vokser befolkningen hurtigt.

Da Syd Battleford paa tro og ære havde lovet at bringe selskabet til Nord Battleford en bestemt flokkeslet, var der kun tid til et kort ophold ved Eight Mile Lake.

Fra Nord Battleford har det ret nordover omtrent 25 mil

Ved Eight Mile Lake.

til den store og klare indsjø, Saskatchewan Lake. Det var en rigtig nordisk indsjø og nordisk var ogsaa klimaet med den deilige friske og solfyldte luft. Ved indsjøen var mange nette sommervillaer, hvor familier fra Battleford og helt fra Saskatoon boede i sommermaanederne, og ved den fine sandbred var en mængde baade og kanoer, saa stedet var idyllisk, selv om det i malerisk skjønhed ikke kan sammenlignes med indsjøerne i Ontarios flode.

Om aftenen forlod vi Battleford og næste morgen havde toget forlængst forladt Saskatchewan og arbejdede sig vestover det solrige Alberta. Det var Lørdag og den sidste dag, som provinshens Landbrugsudstilling holdtes aaben, og der var det bestemt, vi skulde være den dag.

Vi ankom til Edmonton og blev anvist et af byens bedste hoteller for dagen, og efter frokost blev vi ledjaget til den vakre udstillingsgrund langt ude i hovedstadens udkant. Af personlige grunde var det med allerstørste nysgjerrighed, jeg betragtede Edmonton, og det første indtryk var gunstigt. Hovedgaderne var velbyggede og i et dybt elveleie i udkanten af byen strømmede Nord Saskatchewan. Ved bredden laa Hudson Bay Kompaniets gamle hovedstation i ruiner, mens kompaniet nu har butikker og kontorer i en stor moderne bygning i byens forretningsstrøg. Desuden eier det et stort hjørne paa en af hovedgaderne, hvor kompaniet i en nær fremtid agter at opføre Edmontons største forretningsbygning. Det gamle handelskompani er ikke stagnant. Hvor civilisationen indhenter en af deres hovedstationer, indretter det sig derefter, optager hvilken som helst konkurrence og begynder handel med alt muligt til ligesaa billige priser, som andre kan sælge, noget som det ogsaa har godt udkomme til, da en stor del af dets handelsvarer erholdes direkte fra kompaniets egne fabrikker. Edmonton er vistnok næst Winnipeg Hudson Bay Kompaniets vigtigste punkt; thi herfra administreres det uhyre Mackenzie distrikt med stationer lige til Nordishavet. Edmonton er derfor et langt anderledes vigtigt punkt inden det store handelskompani end f. ex. Saskatoon og Calgary, hvor det eier store palæer af forretningsbygninger, men som for altid er affkaaret fra direkte forbindelse med vildmarken. Og skjønt Hudson Bay Kompaniets flag fremdeles vaier over disse bygninger har de ikke længere spor af lighed med de originale stationer, men er

simpeltheden forandret til moderne forretnings etablissemeter. De bevijer, at der fremdeles er en elastiskhed hos det gamle kompani, som er enestaaende.

Men vi er kommet til udstillingen og ledsagedes af embedsmænd fra byen og udstillingskomiteen fra den ene bygning til den anden, skjønt jeg for min del skal villigt indrømme, jeg heller vilde traftet omkring paa egen haand og blit færdig med udstillingen i en fart. Men naar det gjaldt at bedømme de forskjellige raser af hjærkræ, beundre fede svin og præmieosjer, som forekom mig som abnorme kjøddberg med ben, som ikke længe ad gangen kunde bære den uhyre vægt, da holdt jeg mig altid i nærheden af min ven, Professor Holland, saa min ubidenhed ikke skulde blive altfor aabenbar. Det giver en saadan tryghed at kunne støtte sig til specialister, naar man ikke selv forstaar noget.

Edmonton er en vordende storby. Beliggenhed og naturlige hjælpemidler har faaret den dertil. I 1901 havde byen 3000 indbyggere og nu over 72,000. Den er knudepunkt for alle Canadas store jernbaner og flere nye linjer er planlagt. Canadian Pacific har omtrent fuldført en station til et kostende af to og en halv million dollars og Grand Trunk Pacific har bygget et palaslignende hotel til to million dollars. Provindsens Parliamentbygning er færdig og har kostet tre millioner. Jeg vil ikke trætte læserne med statistik. Enhver ved, at byen har alle slags moderne anlæg, en mængde skoler og kirker, grund for vordende parker osv. men den er desuden beliggende midt i et stort og rigt kuldistrikt og har endog inden bygrænsen flere kulminer. Og foruden alle andre glimrende egenheder ved Edmonton, er den det største røverhul, jeg nogengang har set. Mage til jobbing skal der ledes om. Alle mennesker spekulerer og eiendomspriserne er fabelagtige. Mr. G. M. Hall, the Industrial Commissioner og professionelle

„booster“ for Edmonton, forresten en meget elskværdig mand, var med mig en rundtur, for at overbevise mig om, at tomter i forretningsstrøget var forholdsvis billige og uidentvil i løbet af et par aar vilde stige betydelig. Vare 3000 dollars pr. front fod nu, vilde sikkert bli 4000 om kort tid. Og langt ude paa en gade, hvor næsten ingen huje fandtes kunde tomter kjøbes for 500 dollars per front fod. Det vilde nemlig blive forretningsgade, naar byen blev dobbelt saa stor. Senere paa dagen streifede jeg omkring med Mr. Waldeland, da vore interesser var fælles. Vi ledsagedes blandt andre af eieren af en af de største forretningsbygninger og fik stadfæstet, at de opgivne priser var rigtige. Hvad hjalp det at protestere og sammenligne med Minneapolis, en by paa over 350,000 indbyggere. De bare traf paa skuldrene med irriterende medlidethed.

Eiendomshandlere i Edmonton befatter sig selvfølgelig ikke blot med deres egen by, men jælger hundreder af tomter f. eks. i Peace River Crossing, en liden by et par hundrede mil fra nærmeste jernbane, ja, endog rundt Fort Vermillion, en Hudson Bay station endda længere inde i vildmarken blev der jobbet med tomter i Edmonton. Men historien stadfæster sig selv. Der er naturlige grænser og for overstridelser maa der før eller senere gjøres regnskab. Og laar ikke alle julemerker feil, staar regnskabssdagen allerede for døren hos de fleste af disse vestens byer, hvor spekulationerne er blevet for vilde og svimlende.

Hvad Edmonton angaar, vil en grundig frije bare gjøre byen godt. Dens beliggenhed er altfor vigtig og dens rigdomskilder for store til at den kan gaa under, men en del revidering er højlig paatrævet for at bringe udviklingen i et sundere spor.

Og saa fra Edmonton blev der foretaget en længere kjøretur med automobiler, og ved tilbagekomsten havde den glim-

jende sorte og rige jord, som fryder landmandens hjerte, forbandlet os fra hvide mænd til negere.

Nogle af os havde indbydelse til at spise middag i „Edmonton Club,“ men kunde ikke benytte os deraf. Først efter en norsk forretningsmand gjorde opmærksom paa, at vi ikke forstod, hvilken ære der blev gjort os, besluttede Prof. Bogstad og jeg at aflægge en visit. Det var en rigt udstyret klub, vakfært beliggende paa den høje elvebred og stor bred veranda med prægtig udsigt. I klubværelserne var fjeldne jagttrofæer, hvoriblandt hoveder af Moskus- eller Poloksen, hentet fra vildmarken af klubbens medlemmer.

Paa hotellet var der en festlig middag, hvor byens embedsmænd holdt taler for de høje gjæster som pligtfuldt besvarede af vore egne talere.

*

Sent om aftenen søgte vi tilbage til vort eget rullende hotel. Et stort dagsarbejde havde vi udført og var dygtig trætte. Næste morgen vaagnede vi i Vegreville, en liden landsby med et par tusinde indbyggere efter deres egen folketælling. Vi havde jo natten før reist gennem Vegreville og var nu vendt tilbage for at tilbringe søndagen der. Om eftermiddagen var alle byens automobiler samlet og ledsaget af borgermesteren foretoges en længere tur ud over landet.

Der var ikke mange norske i Vegreville, men vi traf et par hyggelige familier. Og om aftenen kom en ung skotlænder ind i vor jernbanevogn som paa godt norsk forestillede sig selv som jagfører der i byen. Han havde været i Norge ikke mindre end ti gange, og derfor hans kjendskab til sproget.

*

Næste morgen var vi atter i Edmonton, hvorfra turen fortattes over Grand Trunk jernbanen til den for os norske saa

vel kjendte by Camrose. Vi ankom dertil straks før middag og en mængde automobiler var fremmødt ved stationen og upartiff fordelte reiseelskabet paa begge byens hoteller.

Camrose er ingen storby og bliver det heller aldri. Den gjør fordring paa 3000 indbyggere, men har neppe over 2000. Den har gode jernbaneforbindelser og er beliggende i et frugtbart strøg med rige hjælpekilder. Kul og naturlig Gas findes overalt i denne del af Alberta, og det har ikke ringe be-

Camrose college.

tydning. Som alle byer i Canada har den hyppelige skoler. En ny normalskolebygning fuldførtes netop til et kostende af 250,000 dollars. Men selvfølgelig dreiede interessen sig særlig om vor egen norske højskole, Camrose College. Det var svært interessant at faa se denne skole, hvis lærere omtrent alle var gamle venner og bekjendte. Det var jo i ferien, saa den store bygning stod tom, men dens elskværdige bestyrer, Prof. S. R. Lavik mødte os i Edmonton, var med os til Vegreville og tilbage til Camrose. Min gamle ven, Prof. Land-

berg traf vi. Senere mødte han os i Calgary og fulgte os til Banff, hvor han deltog i en fjeldtur.

Camrose College er smukt beliggende og har en vacker grund, men nogle tusinde dollars til forskjønnelse og forbedring vilde være vel anbragte penge. Mon ikke Fred Engens 100,000 dollars vilde været bedre anvendt, om han havde delt dem paa et par saadanne skoler? Regjeringsinstitutionerne klarer sig nok, mens en skole, som staar uden offentlig understøttelse og er viet til et arbejde for ungdommen blandt norske nybyggere, har ikke den letteste løbebane.

Efter middagen foretoges en prægtig tur til byen New Norway. Paa en høide med udsigt over Dried Meat Valley, standsedes for nogle minutter, men fotografiet giver kun et meget svagt begreb om dalens skjønhed. I indjøen er der meget fisk og en mængde ænder og dalen er en af indianernes urgamle rendezvous, hvor de hver høst tørrede kjød og tilberedte deres pemmikan. Deraf dens navn.

I nordenden af dalen er der bygget en nok saa eiendommelig jernbanebro over Battle River, den samme elv, som vi kender fra Battleford, hvor den løber ud i Nord Saskatchewan. Denne bro er bygget udelukkende af træværk, er 3,200 fod lang og 124 fod høi, og som ved alle andre jernbanebroer var der udsat skildvakter til værn mod mulige tyske spioner.

New Norway er en meget liden landsby og efter et ophold der vendte vi ad en anden vei tilbage til Camrose, hvor hyens kvinder havde dekoreret vore jernbanevogne med smukke blomster.

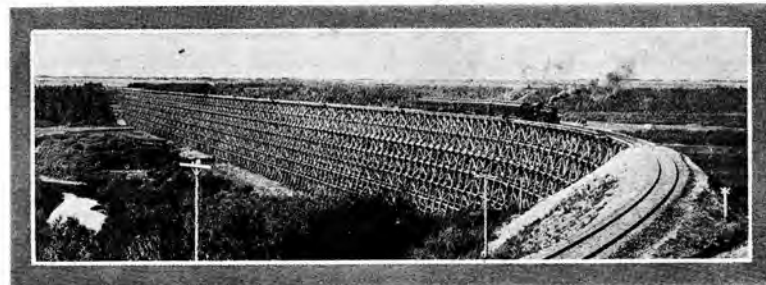
Om aftenen kom vi atter tilbage til Edmonton, hvor vi hød farvel med den elføverdige Assistent General Passenger agent, Mr. Osborne Scott, samt de øvrige af Canadian Northerns funktionærer, som hidtil havde ledsaget os. Osborne Scott var søn af en prest, som arbejdede blandt indianerne,

Dried Meat Valley.

Han var derfor født i Canadas vildmark, men kom meget ung ind i jernbanevæsenet, hvor han er en autoritet. Han er en saa besfeden ung mand, at ingen mistænkte ham for at være indehaver af hans høie stilling, før det en dag pludselig opdagedes. Det medførte imidlertid ingen forandring i det kammeratslige forhold og han vil altid mindes med velvilje af reiseelskabet.

Mr. J. E. Forslund, en høi, intelligent svensk mand havde om dagen indledet vort bekendtskab ved rundhaandet at uddele cigarer og ledsaget os paa turen til Camrose og New Norway. Det var hovedinspektøren for Canadian Pacific jernbanens

Jernbanebro over Battle River.

landbøesen. I fem og tyve aar har han været i det store selskabs tjeneste og er gift med en engelsk dame, men alligevel kan han ved alle mulige og umulige anledninger citere svenske poesi. Under hans og Mr. Whites ledsagelse overførtes nu selskabet til C. P. R. stationen, hvor et ekstra træen bestaaende af lokomotiv, bagagevogn, to jobevogne og spisevogn laa og ventede paa os. Dette ekstratog beholdt vi nu for hele resten af turen.

Saa bar det sydhover igjen til Wetaskiwin hvor byens musikkorps og halvdelen af befolkningen var paa stationen for at tage imod os. En længere kjøretur udover landet førte os for tredje gang til Battle River, men nu var vi ogsaa i nærheden af elvens kilde. Raffert land og mange skandinaver er der allebegne rundt Wetaskiwin, og vi traf flere bekjendte fra Minnesota.

Et stykke syd for Wetaskiwin løb jernbanen gennem en indianer reservation og lige forbi industriskolen, som med den store hvidmalede hovedbygning tog sig godt ud.

Red Deer var vort næste stoppested. Ogsaa der var automobiler færdige til straks at føre os udover landet. Paa denne tur fik vi anledning til at beundre hele det engelske riges firebenede champion i melleforsyning, en abnorm Jerseyko med et saa vældigt hver, at det næsten berørte marken.

Ogsaa i Red Deer var der landbrugskundstilling og blandt andet gjenkjendte vi de smækkede præmieokser, vi før havde set i Edmonton, og som før var de meget uvillige til at staa paa benene.

Fra Red Deer gik turen videre sydhover til Calgary, ogsaa en by fra igaar, men alligevel en af de vakreste byer paa det amerikanske kontinent. For dem, som har ventet at finde en langt mod vest liggende forpost for den østlige civilisation er det en aabenbaring, naar man finder sig henfat i disse straa-

lende, moderne byer i det vestlige Canada. Og af alle disse er der neppe nogen, som i skjønhed og vakker beliggenhed kan maale sig med Calgary.

Efter ankomsten begav vi os til det store, vakre raadhus, en imponerende stenbygning, som Calgary med god grund er stolt af. Vi blev indført i den store raadhusal, prydet med legemsstore malerier af kongen og dronningen og malerier af byens borgermestere. Mellem malerierne var ogsaa et vældigt

Vort ekstratog i Wetaskiwin.

hoved af en bisonokse, som minde fra svundne tider. Vi modtoges af borgermesteren og byens fædre. Foruden Mayor Sinnott holdt modtagelseskomiteens formand, Mr. T. A. B. Frost, en tale, som var noksaa grei og ligefrem. Han er en af byens aldermænd, og der er bare en by i verden for ham, og det er Calgary. Likke vi ikke byen kunde vi straks sætte vort tog i bevægelse igjen, men var vi venligsindede skulde han vise os byen med alle dens herligheder og ovenikjøbet var der udsigt til en festlig middag, naar tiden kom.

Jeg blev sammen med andre anvist plads i en splinterny 6000 dollars Packard tilhørende den svenske konsul S. M. Nolan. Foruden stjernebaneret og Union Jack var bilen dekoreret med vældige norske og svenske flag og ved siden af vor chauffeur sad Mr. Frost og dirigerede processjonen og alle bilene maatte lystre hans kommando. Denne mands navn er et stort misnomer. Med rette burde han være døbt Lynilden, thi mage til energi og nervøs hurtighed i beslutninger skal der ledes om. Jeg blev fortalt, at da han for en del aar siden reiste tilbage til England var han en uformuende mand. Han eiede imidlertid et stykke land, og da han efter tre aars fravær kom tilbage, var han millionær.

Byen Calgary er beliggende i en dalbund ved Bow River, men strækker sig op over højderne paa begge sider. Oppe fra plataaet er der fortryllende udsigt ikke bare over byen men til alle verdens kanter. Vender vi os mod vest ser vi langt borte Canadian Rockies at hæve sig steile og stolte høit op i skyerne. Bag os ligger præriens aabne steppehav og vender man sig mod nord skuer siet begyndelsen af Edmontons og Nord Saskatchewan's skogfyldte distrikter, et rigt land, hvor vilde dyr og fuglevildt endnu findes i større mængder, og alligevel et udmerket kornland. Lige til Athabaska Landing strækker skineveien sig nordover og derfra fører seilbare elve helt op til arktiske egne. Men mod syd ligger 150 mile fortrinligt kvægland lige til de Forenede Staters grænse.

I spisefalen i Hudson Bay Kompaniets store bygning spiste vi middag sammen med en del af Calgarys ledende mænd. Her traf vi aldeles uventet Pastor og Mrs. Thorson, som det var en fornøjelse at hilse paa, da Mrs. Thorson er en brordatter af redaktør Eggen og har i flere aar været ansat hos Augsburg Publishing House. I Pastor Baaler, som ogsaa bor i Calgary, traf Pastor Sumstad af vort selskab en skolekammerat,

som det ogsaa var en fornøjelse at blive kjendt med. Han fulgte os til Banff og deltog i vor udflugt der.

Toget jattes atter i bevægelse, og nu gaar det vestover gennem Bow River dalen. Gradvis hæver terrænet sig, terrasser og langstrakte høider følger tæt paa hinanden og fjeldbækkenes antal vokser. En mængde kvæghjorder, heste og faar græsser rundt omkring; thi nu er vi i Cowboys-landet og hjft og her under bakkerne kan sees husene til en ranch.

Hovedgaden i Banff med Sulphur Mountain i baggrunden.

Det er blit saa underlig stille i vore jernbanevogne. Vi reiser gennem Stony Indian Reserve og forud hæber sig de majestætiske fjeldtinde. Mange af selskabet har aldrig før set et fjeld og er saa grebet af det storlagne skue, at selv de mest talelystne sidder i egne betragtninger.

Pludselig dreier toget lige mod fjeldsiden, trænger igjennem en skjult bergportal der ligesaa pludselig luffer igjen for cowboy riget og sletterne bagved.

Vi befinder os nu i en dal mellem steile fjelde paa begge sider. I dalbunden brusjer Bow River, som her og der udvider sig til smaa indsjøer, hvor det gigantiske fjeldmaleri speiler sig i vandet. Rundt omkring hæver fjeldtinderne sig, den ene efter den anden, mens smaa kaskader, juorfine og glimtende styrter ned fra isbræer paa fjeldtoppene og mange tusinder fod ned i dalen.

Saa standser vi i Banff, berømt for sine varme svovel-

Udsigt fra broen i Banff.

kilder, hvor tusinder af mennesker baade fra Canada og de Forenede Stater søger hen for at bade i svovelskilderne, som siges at være i besiddelse af en mærkelig helbredende kraft.

De sidste mile af reisen gennem dalen var begyndelsen af et distrikt, som Canadas regering har reserveret som National Park. Og ære være regjeringen for dens omtanke! Det er en vidunderlig vakker egn og i Banff er der nu bygget en mængde prægtige hoteller, hvoraf C. P. R. hotellet med henimod 900 værelser er noget aldeles enestaaende. Der er anlagt

veie og bygget broer over bergkløfter for at muliggjøre beftigning af fjeldtinderne, men ellers forbliver alting uforandret og faar beholde den oprindelige naturlige skjønhed.

I disse fjelde sødes Bow River, som gennemstrømmer dalen, og som en mægtig elv løber langt østover gennem Albertas prærierregioner og tilslut flyder ud i Syd Saskatchewan.

Vi kom til Banff om aftenen, men vandrede alligevel en længere tid gennem byen og de deilige granfjog, som klæder

Udsigt fra høiderne over Grand View Villa.

dalen og fjeldene rundt omkring. Næste morgen skulde alle som ønskede at kvalificere som tindbestigere, begive sig paa en tur til toppen af Sulphur Mountain, 7,830 fod over havet.

Øst over dalen er opført et hotel, som næsten synes at svæve i luften. Det hedder Grand View Villa. Derop førte vi i vogne med forspand af seks heste og fandt et vakker lidet plataa, hvor der foruden hotelbygningerne var en badestue under regjeringens direkte kontrol.

Vi var tørstige og en bæf strømmede lige ud af fjeldet, men

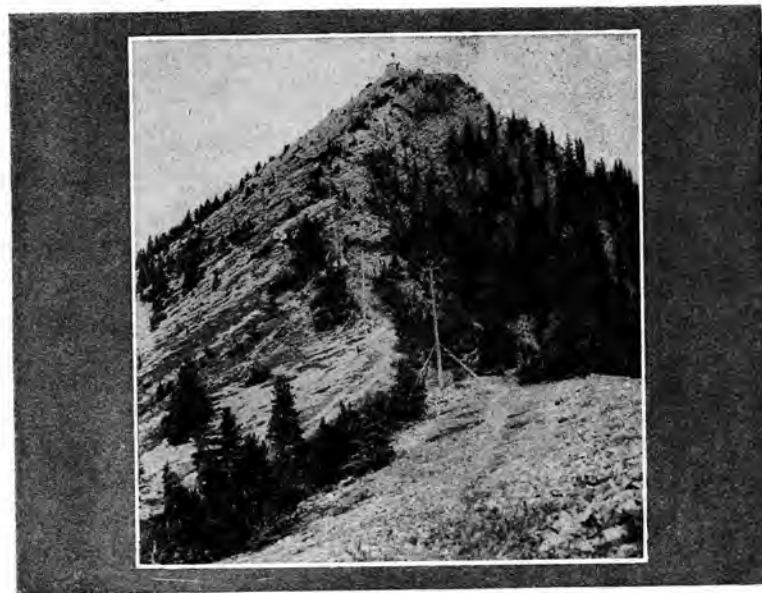
vandet var varmt og saa svovelholdigt, at det smagte som raadne eg og lugtede værre.

Før alle var samlet ved Grand View Villa, var en del af de ivrigste allerede langt paa vei. En godt arbeidet fodsti snoede sig opover og kunde man jet den for skogen opad fjeldsiden, vilde den lignet en gigantisk forketrækker. At tale om tindbestigning med en saadan god vei forekom mig en storartet spøg. Det var barneleg, som egnede sig fortrinnsvis for kvinder og yngre mennesker! Og alligevel drev turen næsten livet ud af kroppen paa mig, før jeg vandt til toppen. Mit hoved blev saa underligt tomt og let, mens benene forekom mig at være af bly og hjertet hamrede, saa det truede med at sprænges. Saa ofte, som jeg i tidligere aar har foretaget fjeldture i lige saa tynd luft og befundet mig vel derved, var denne et ordentligt nederlag for min selvtillid. I fysisk henfæende bliver man nok ikke bedre med aarene, og min ven og eminente læge, doktor Engstad i Minneapolis, forsikrer mig, at jeg heller ikke er blevet det i forstand, naar jeg uden mindste træning foretog en saa anstrengende tur. Men deilig var den! Fra toppen er udsigten saa enestaaende, at den vil aldrig glemmes. Som en blomsterbuket paa et grønt tæppe ligger turistbyen dybt nede i dalbunden. Et fint sølvbaand omslynger den. Det er Bow River. Saa forsvinder det, men kommer til syne igjen længere borte. Oppe mellem fjeldene paa den anden side af dalen ligger en krystallklar indsjø. Som en egte smaragd ligger den og glimter under de mørke fjeldsider. Og øverst oppe, rundt omkring os berøres himlens blaa af de skarpe fjeldtinder og graa stenkluper. Det er dette landskab, som Matterhorn's berømte bestiger, Mr. Whymper i al forthed beskriver som "50 eller 60 Sveitserlande stablet sammen og ovenpaa hverandre."

Var min gamle staldbroder, Martin Golst, ikke dansk, vilde jeg væddet, han var en øvet fjeldvandrer. Nokligt og befindigt

lakkede han i begyndelsen bagefter alle andre, men ved en hvilebænk standsede nogle af os for en passiar med et par hotelgjæster, og imens sneglede han forbi. Jeg var sikker paa, at vi var gaat forbi ham igjen, men da jeg halvødt af udmattelse kom til toppen, sad Mr. Golst der og nød udsigten nok saa fornøjet.

Den danske forfatter, L. C. Nielsen, som deltog i turen,

Den øverste tind af Sulphur Mountain.

løb nok saa elegant forbi os paa veien, men paa toppen laa han paa ryggen og forsikrede, han kunde ikke rejse sig, mens vi blev fotograferet.

Der fortaltes, at der var et observatorium paa toppen. Det har jo ogsaa sin rigtighed forsaavidt, at der var opført en stenhytte hvor en „Forest Ranger“ har tilhold. Han har tele-

fonforbindelse med dalen og kan give hurtigt varjel, om en skogbrand skulde bryde løs.

Fra Grand View Villa regnes turen for to timers gang op og en time ned igjen. Er man ung og sterk kan den gøres hurtigere. For det følge, som bestod af Doktor Benson, Prof. Boraas, Mr. Waldeland, Mr. Gølstad og undertegnede var to timer netop tiden, som brugtes, men saa var vi ogsaa det sidste hold som kom op. Mr. Gølstad som er ung kunde imidlertid naarsomhelst gaaet ifra os under sidste del af turen.

Paa toppen af Sulphur Mountain.

Om eftermiddagen besøgte den store kommunale badeanstalt nede i dalen og det var stor fornøjelse at svømme i de store bafiner, hvor det varme jvovellholdige vand kom lige ud af bergvæggen.

Dr. Victor Nilsson fra Minneapolis og Mr. Einar Finsand, redaktøren for Pacific Skandinav i Vancouver bad farvel med os i Banff, og vi havde om aftenen en afskedsfest for dem i spisebognen. Ud paa natten var toget igjen sat i bevægelse og

nu har det østover og hjemover. Da vi vaagnede var vi langt forbi Calgary og inde i Canadas hølgende prærierlande. De majestætiske fjelde og de grønne skoge var fuldstændigt forsvundet og den rullende prærie med det korte brune høffelgræs bredte sig til alle kanter. Her var det, at tusinder af bisonokser i milelange hjorder bare for et forholdsvis kort tidsrum tilbage, streifede omkring og dybe furer i prærien viser endnu deres spor. Nu æder ingen bisonokse mere af det kraftige græs paa fletterne, men deres ben ligger rundt omkring og smuldrer mellem græsset paa prærien. Amerikanere og europæiske kvægopdrættere fandt imidlertid landet vidunderligt og for en del aar havde disse og deres Cow-boys hele strøget i udelst besiddelse. Nu er de store kvægopdrættere igjen fordrevet og nybyggere har bosat sig her og der paa eget land langs jernbanen. C. P. R. eier her en uhyre landstrækning og har ved Bow River tæt ved byen Basjano anlagt et kæmpemæssigt system for kunstig vanding.

Før vi kom til Basjano standsedes imidlertid i den lille landsby Strathmore. Byen var i fuld gala i anledning vort komme og det nødvendige antal biler ventede ved stationen. Vi besøgte først en vældigt stor farm tilhørende C. P. R. og vor spisevogn fik nu ny forsyning af al slags provision ligetil blomster for bordene. Derefter foretoges en længere tur ud over prærien for at se, hvad slags avlinger det gamle Cow-boys landet frembragte.

Straks østenfor Strathmore begyndte Blackfoot Indian Reserverne. Den strækker sig helt til Basjano og for omtrent 40 mil følger jernbanen nordlinjen af reservationen. Det var i disse egne og op til fjeldene ved Columbias grænse, at Blackfeet indianerne saalænge kæmpede mod den hvide mands herredømme.

Blackfeet indianerne er den vakreste type af alle indianere,

men det var en af de mest frigeriske stammer, var upaalidelige i deres løfter og derfor mest frygtet. Nu er ogsaa de blevet tæmmet og lever fredeligt indenfor grænserne af deres reservation.

I Basjano besaa vi først det uhyre anlæg for kunstig vanding. Over tre og et halvt aar har den store dæmning været under arbejde og var for nogle faa uger siden høitideligt indviet, til at tages i brug. Alle skilt, som forbyd adgang, havde ingen betydning for os. Vi gik allevegne, men trods ingeniørens velvillige forklaring, faldt det noksaa vanskeligt at forstaa konstruktionen og metoderne ved det uhyre anlæg, som er det største af sit slags i Amerika og det næststørste i verden.

Derefter gik det en tur nordover prærien paa den anden kant af byen, og om aftenen havde byens Board og Trade arrangeret en banket, som ikke stod tilbage for nogen, vi tidligere havde overværet.

Her bød Professor Bogstad farvel for at vende hjem til Everett, Wash. via Vancouver. Vi to havde hele tiden paa turen holdt sammen som gode hestebyttere, og mens jeg ryster hans haand til farvel, hører jeg Mr. Forslund nynne af Gluntans klagesang til magisteren:

„— en ven, der gaar bort
kommer aldrig igjen — som den samme.“

Men trods Gluntans klage kommer nok Bogstad igjen som den samme.

Der er krig i luften allevegne i Canada. Vi forlod Basjano lige efter banketen, og toget arbejdede østover med rasende fart. Det var først bestemt at gjøre ophold i byerne Medicine Hat og Swift Current, men begge disse maatte opgives for at komme hjem paa bestemt tid. Kl. to om natten vaagner jeg ved

larmen af klingrende søkkpiber, blandet med dumpe trommeslag, trækker gardinet op og der ligger Medicine Hat i straalende belysning. Og „had medicine“ for tykkerne bryggedes der midt paa natten. Med vailende faner drager en trop høilænder-soldater forbi, unge kraftige mænd, som taktfast marcherer til tonerne af deres nationale instrumenter. Deres tog ligger færdigt for at føre dem østover, saasnart vi er kommet forbi.

Moose Jaw, Sask.

Kommen til Moose Jaw var hele hovedstaden fuld af tropper, som af officerer i røde uniformer indvøvedes for friggjenneste og ventede paa befordring østover. I Saskatchewan's hovedstad var ogsaa tropper, som ventede at afgaa. Af disse bestod et helt kompani af bare veteranere fra krigen i Sydafrika. Enkelte havde ogsaa ved siden af Sydafrika tjent i Afganistan, Somaliland og Sudan. Fem mand ved et af byens dagblade var veteranere fra Afrika og hverene en op-

lagde godt lønede stillinger og meldte sig for frigtjeneste igjen.

Moosje Saw er ved direkte jernbane i forbindelse med Twillinghyerne i Minnesota. Det er en vakker by med betydelig industri. Smidlertid er trange tider indtraadt. Uvlingen udover landet var mindre god og grundet i arbejdsløshed har en mængde mennesker forladt byen. Der var tomme huse overalt. Ogsaa der kjørte vi omkring i byen og et stykke udover landet.

Saskatchewan's hovedstad Regina, var sidste by, hvor der blev gjort ophold. Vi indførtes i „Masinobia Club," hvor lette forfriskninger serveredes, og saasnart det nødvendige antal biler var samlet, blev der anledning til at besøge byen, som i enhver henseende overtraf alle vore forventninger.

Vore verter i Masinobia Club blev alle inviteret til om aftenen at bryde brød med os i spisebognen og det blev en belibet fest. Byens Mayor og Sheriff holdt taler, som kan være godt at beholde i erindringen. Kommer nogen af os til Regina igjen og legitimerer os hos disse herrer, vil vi være immun og faa byens nøgler betroet os. Skulde det da blive ønskeligt at gaa paa en ordentlig rangel, ja er det godt at vide, at der findes et sted i verden, hvor vi ikke behøver at blive draget til ansvar for vor opførsel.

Det var lørdags aften og sidste aften vi alle var samlet. Paa grund af to vogne, hver med et eget røkeværelse, var vi gradvis bleven delt i to forskjellige hold. Om aftenen mødtes vi som regel i røkeværelset, hvor alle actuelle spørgsmål blev udtømmende diskutert. Det var ikke blot tobaksrøkerne som deltog. Mr. R. M. Najs hadede baade brændevin og tobaksrøg, men var villig til at indtage de mest ubekvemme stillinger for at kunne være tilstede. Han var den eneste i vor vogn, som var ugift, og han var speciallæge i alt, som angik ægteskabet. At give vejledning deri ansaa han som sin særegne mission i ver-

Samband

et maanedsskrift.

Fjerde aargang

No. 67—78.

November 1913—Oktober 1914.

Udgivet af Samband Publishing Association,
Minneapolis, Minn.

Indholdsfortegnelse.

Samband 4de aargang, No. 67—78.

	Side.
Amerikareise i 1866. Mrs. Siri Lee	130
Bedstemoder. Ida Maria Arnes	555
Berge, Ole D.	288
Bluemoundsjettlementet. M. L. Lien	20
Boken om Norge.	34
Brager, Harald D. E. G. Vertilrud	283
Bratrud, Aslaf. Herman Karls godt	191
Bredejen, Pastor Adolph	134
Brev fra Goodhue County. Halling	77
Bufardagen. Lars Brenden	364
Bygdelagene, Liste over	419
Bygdelagene, Møde af repræsentanter for. Pastor L. P. Thorveen	711
Bygdelagenes repræsentanter 19de Juni 1914. Møde af	530
Bygdelagstebner	714
Bygdeposten. K. K. Rudie	376
Bøger om indvandringen til Amerika. B. L. Wick	641
Canada, En ferietur i. A. M. Sundheim	663
Dolliver og Nordmændene i Iowa, Senator. B. L. Wick	124
Drømme, Et par. Gullik Riste	163
Drømmen	113
Ellingboe, William	135
Flaten, Ole S.	407
Fællesmøde for 17de Mai festen, 8de Oktober 1913. A. A. Trovaten	1

IV.

	Side.
Færden, Ole J. G. R. Quill	195
Gamle dage, Vitt fra. Ole Thorstrud	498
„Gjenstefrid“ af Hallvard Bergh. Juul Diejerud	150
Samrisbrøto, Han Ola paa. Torgeir Magistad	650
Gaugefolk, Noget om. Liman Knutson	495
Gaugefolk i Valdris. Hallvard Bergh	702
Gedøler, Til. A. R. Brenden	57
Gilfen til Valders. N. E. Wold	273
Gimmannen, Daa Ola Valdrisbonde dængde upp. R... ..	57
Gippe, Ole Hendrickson. S. S. Ramberg	196
Hjem til Norge. Henry Goddard Leach	259
„Hugaljo“ Digte af John Lie og Halvor Lie	112
Guldrehistorie, En sandfærdig. Mrs. N. E. Wold	462
Hundredaarsfesten	281
Hundredaars 17de Maifesten	508
Husmansvija. Anders Bjørgobakkene	644
Hønefos og Ringerike, Minder fra. D. S. Johnson ..	46
Indbydelsesformular	405
Indvandrerens historie, Et kapitel fra de norske. Mrs. Anna Mohn, 326, 379, 426, 478	564
Saabæk, Søren. B. L. Wick	61
Sol. Nils Govi	585
Zonas I, Kong. R. A. Helle	363
Sul i en husmandsstue. Kristoffer Hagene	186
Sul, Mod. R. R. Rudie	121
Sulenisjens hevn. J. Simensen	184
Kaldrud-Kjæringen. S. G. Mogan	42
Kloster, Asbjørn. B. L. Wick	17
Krigsfaren, „Nordist Tidende“	568
Kulturperioder. D. D. Enestvedt	393
Langeleikspiller Johannes D. Galden. R. R. Rudie ..	501

V.

	Side.
Lee, Gullik Anderson	135
Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper. A. L. Lien 169, 231, 288, 339, 408, 473, 552, 587	725
Literære tendenser og deres bærere i Norge. Juul Dieje- rud.	241
Løfte er en gjæld, Et. E. E. Raberg	204
Maaraakbøgda, Ei vis om. Ellen Elverhøi-Gansen . . .	181
E. S., In Memoriam. J. D.	472
Mindedigte. Dr. D. E. Hagen	382
Mindegaven til Valdris; Jngvald B. Stevens	400
Mindegave til Valdris. A. A. Beblen	526
Mindegaven til Valdris. Juul Diejerud	577
Mjøsenlagets stevne i Minneapolis. Dr. E. L. Dypal ..	557
Navne i Amerika, Skandinaviske. B. L. Wick	124
Nerby, Ole G.	274
Nordmænds frihedsfølelse i Besterheimen. B. L. Wick	199
Nordmænd og Numedøler, Til. D. D. Enestvedt	387
Norge, Bort. Ida Maria Arnes	510
Norge gennem fem tusen aar. Juul Diejerud	483
Norsk Folkemuseum forbereder sig til 1914. Eirik Gam- mer	262
Norske folk i dets første fremtræden, Det. Dr. Alexander Bugge	603
Norske mænd og kvinder i Amerika, Til alle. A. R. Brenden	114
„Northmen in History, „The.	111
Numedal. D. S. Kjerre	61
Numedal, Gamle gudshuse som fortidsminder fra. G. Gregerson	93
Numedal, Norsk amerikansk stevne i Nore. D. S. Kjerre	521
Numedals Mindegave. S. S. Strøm	555

VI.

	Side.
Numedal, Gammelt fra. G. Gregerson	430
Numedal, Gammelt og nyt fra. G. Gregerson	301 572
Numedal og Sandsvær, Oldfund i. G. Gregerson	23
Numedalsfrøner, Sandsfærdige. D. D. Enestvedt	80 563
Nummer Syv-og-før. John P. Ivers	723
Nybyggerlivet, Træk fra. E. N. Kemme	547
Optegnelser. S. G. Vertilrud, 35, 105, 152, 213, 310, 332, 451, 492, 551, 632	704
Ottadalens sagnverden, Fra. Dr. D. E. Hagen	310
Paalde Andris. D. L. S.	652
Panamakanalen. Olav Lilleland	440
Pionerhistorie, Lidt. D. S. Johnson	70
Pioner sang. John P. Ivers	639
Pionertiden, Skrøner fra. P. L. P. Ederklep	78
Rapport til fællesmøde 8 oktober 1913. A. A. Beblen	8
Nationalismens tid i Norge, Fra. D. S. Johnson	218
Red-River-Dal'n. John P. Ivers	637
Reiser til Dakota Territory i 1872. Anders J. Verdahll	265
Religiøse og sociale forhold i Lom og Stiafer. Dr. D. E. Hagen	653
Kemme, Gunder N. E. N. N.	193
Russen reiste gjennom Scetesdalen, Da. K. A. Gelle	65
Sagnverden, Den nordiske. Dr. D. E. Hagen	543
Sellandskjæringen. Per Sivle	457
Seltun, Jens D.	407
Skrivelse til fællesmødet 1913. D. L. Foss	12
Slægtskabsforhold i Selbu	647
Sommer i Norge, En. Dr. E. L. Opsal	83
Spredte Lanter. E. E. L.	164
Steinmærra. N. Ødegaard	468
Snusfabrikken. J. P. Ivers	56

VII.

	Side.
Syttende Mai 1914. D. D. Enestvedt	263
Syttende Maifesten, Udsigterne for. A. A. Beblen	167
Syttende Mai hundreaarsfesten. A. A. Beblen	229
Syttende Mai sang. K. A. Gelle	361
Sæterliv, Minder fra det norske. E. N. Kemme	29
„Søre Aurdal og Etnedalen“, Fjellandsmoens. J. D. Govey	335
Tale i Chicago 17de Mai 1884. Kristofer Janzon	620
Tale holdt ved pionerstepne. John Hegg	100
Tale ved Valdrisgjesteboet 1913. Juul Diejerud	13
Tatere, Paa reise med. B. L. Wick	504
Telefoga, Telerne, Valdriserne. A. A. Beblen	225
Thoen, Sven Gundersen. S. G. Mogan	130
Træfkehistorie fra gamle dage. P. L. P. Ederklep	396
Trønderlagets Marbot 1913. J. D. Govey	284
Turisen. M. M. Fønhus	583
Udvandringshistorie, Lidt (Peder Rast). D. S. Johnson	367
Urhjem? Hvor var vore forfædres. Dr. D. E. Hagen	421
Valdrisa ve Portland, N. D., To. B.	288
Valdriserne, Til (Mindegaven). A. M. Sundheim	402
Valdriserne, Til (opraab). A. A. Beblen	281
Valdriserne i Amerika, Til. Dr. Harald Dyche	539
Valdrisfesten i Minneapolis, Min reise til utstillingen og. K. D. Brekken	700
Valdrisfest paa Bygdø. „Valdres“	521
Valdrislaget i Manfred, N. D. L. D. Roble	390
Valdris Sambands aarsmøde 16 Mai 1914. A. M. Sundheim	463
Valdrisstepnet i Minneapolis 12 Sept. 1914. A. M. Sundheim	715
Valdrisstepne for Pope County, Minn. B.	722

Forfatterliste.

- E. C. Aaberg, 204.
 Ida Maria Agnes, 510, 555.
 Anders J. Berdahl, 265.
 Hallvard Bergb, 702.
 S. G. Bertilrud, 35, 105, 152,
 213, 283, 332, 451, 492, 551,
 632, 704.
 Anders Bjørgobakkene, 644.
 R. O. Brekke, 700.
 A. A. Brenden, 57, 114.
 Lars Brenden, 364.
 Dr. Alexander Bugge, 603.
 Tuul Dieserud, 13, 150, 241,
 472, 483, 577.
 P. T. P. Ederlep, 78, 396.
 O. O. Eneftvedt, 80, 263, 387,
 393, 563.
 O. L. Foss, 12.
 M. M. Fønhus, 583.
 G. Gregerson, 23, 93, 301, 430,
 572.
 Dr. O. E. Hagen, 310, 382, 421,
 543, 653.
 Kristoffer Hagene, 186.
 Erik Hammer, 262.
 Ellen Elverhøi-Hansen, 181.
 Johan Hegg, 100.
 R. A. Helle, 65, 361, 363.
 J. O. Hoveh, 284, 335.
 Nils Hovi, 585.
 John P. Ivers, 56, 637, 639,
 723.
 Kristofer Janson, 620.
 O. S. Johnson, 46, 60, 218,
 367.
 Herman Karlsodt, 191.
 D. S. Kjerre, 61, 521.
 Timan Knutson, 495.
 Henry Goddard Leach, 259.
 Mrs. Siri Lee, 130.
 Olav Lilleland, 440.
 A. L. Lien, 20, 169, 231, 288,
 339, 408, 437, 532, 587.
 Dr. Harald Lyche, 403, 529.
 Torger Magistad, 650.
 S. G. Mogan, 42, 130.
 Mrs. Anna Mohn, 326, 379,
 426, 487, 564.
 Dr. C. L. Opsal, 83, 557.
 G. K. Orill, 195.
 E. S. Ramberg, 196.
 E. R. Remme, 29, 193, 547.
 Gullik Riste, 163.
 L. O. Noble, 390.
 R. A. Rudie, 121, 376, 501.
 J. Simensen, 184.
 Per Sivle, 457.
 Ingvald B. Stevens, 400.
 S. S. Strøm, 555.
 A. M. Sundheim, 402, 463, 662,
 715.
 L. P. Thorbeem, 711.
 Ole Thorsrud, 495.
 A. M. Trovaten, 1.
 B. L. Wick, 17, 61, 124, 126,
 199, 504, 641.
 R. E. Wolf, 273.
 Mrs. N. E. Wolf, 462.
 N. Ødegaard, 468.
 A. A. Webben, 8, 169, 225, 229,
 281, 508, 526, 714 (red. og
 best.)

den. Han vidste, hvordan brange koner skulde behandles, og det var hans overbevisning at mange bra kvinder blev bortskjæmt ved overdreven hensynsfuldhed fra mændenes side og jærlig ved at faa formange penger at ødsle bort paa unødigt spås.

Na, ja, noget kunde der nok være i, hvad Mr. Næss saa ufortrødent fremholdt, men selskabet var ikke det, som vilde la sig belære om ægtefædet af en pebersvend, og bidende satirer haglede over hans hoved bestandigt. Bragte hans særegne mission ham saaledes ikke andet resultat, vandt han iallefald venner for sin urokkelige godmodighed.

Trods al forskjel var de allerfleste af selskabet hyggelige mennesker og mange skinnede som en sol bestandigt. Var enkelte af os mindre hyggelige, maa man erindre, at det er ingen, som har noget, som ikke er givet dem. Desuden skjuler der sig ofte et varmt hjerte under et mindre tiltrækkende ydre.

Paa turens sidste dag blev en skrivelse, forfattet af Professor Julius Boraas med haandtegninger af Ivan Opffer og underskrevet af alle deltagerne, overrakt Mr. J. W. White med en hjertelig tak for hans udmerkede ledelse af turen. En lignende skrivelse, forfattet af Professor D. G. Fjelland, blev ogsaa overrakt Mr. C. Rasmussen, som først undfangede tanken om turen og fik den realiseret. Vi søgte alle, at vi skulde ham tak derfor.

Søndag eftermiddag ankom vi til Winnipeg og selskabet spredtes til alle kanter. En stor del af os mødtes dog paa toget til Twillingbyerne. Vi var alle enige om, at selv om turen ikke havde været nogen hvile, og vi maasse var mere trætte, end da vi drog ud, var det alligevel en tur, som ingen af os vilde undværet.

Og da der nu kom mange fremmede ind i vort røkeværelse, tolkedes vore følelser, da en af selskabet udbrød: „Naar jeg herefter rejser vil det altid blive i privat jernbanevogn!“

Min tur til udstillingen og Valdrisfesten i Minneapolis.

Udstillingen er noget storartet og for mig aldeles ubeskriveligt; den er næsten som en verdens udstilling. Du kan gaa der dag efter dag og nye gjenstande dukker altid op for dine øine, saa en tilslut blir ganske kjed af at gaa og se paa alt det der. Men ugen gaar da til lørdag og da er det Valdrisfest og gjæstebø, som jo er glansnummeret i det hele program. Udpaa eftermiddagen begyndte Valdrisen i flok og følge at stige af sporbognene og nærme sig det store, rummelige Ark Auditorium hvor Hr. Beblen og flere venlige fjæs ønskede os velkomne.

Det er overmaade hyggeligt og interessant, en gang iblandt, jaaledes at samles med venner og bekjendte fra fjernt og nær, og fornøye og stifte nye bekjendtskaber, for hvilken anledning Hr. A. A. Beblen er af øre verd. Et par timer gaar snart med nævehjelping og tak for sidst under det at man tegner sig som deltagere i gjæstebøet.

Bangsgjeldingerne var ganske godt repræsenteret ved festen iaar. Jeg skal faa tillade mig at nævne nogle af dem. Der har vi K. K. Nyhtuen, Ole og Olaf Sellie, fra Albert Lea, K. K. Sellie, Mr. og Mrs. K. S. Soyne, Torsten Risth, Mr. Høve og John Selgeson fra Hills, Minn., Ole D. Grov, C. A. Hovda, A. C. Verhol, Mr. og Mrs. L. K. Weslen, Mrs. Ole Nordhøven, Miss Anna S. Strand, Miss Kari Øvesen og A. D. Bold fra Maynard, Minn. Selge Sollen, Claus Dalager og Carl Johnson fra Sacred Heart, Minn. Mr. og Mrs. Andrew Hogen fra Granite Falls, Knute Ellingboe, Ole Lerol, Ole Ellingboe, Syver Loe og Pastor Gjevre fra Minneapolis, Mrs. Barbo Høve, Anders og Miss Anna Bugge fra St. Paul og mange, mange flere.

Saa er vi da komne til gjæstebøet; bordene er dækket og vi

skal bænktes rundt dem. De mest appetitsækkende retter stirrer os lige i øinene og fristelsen er der til at komme dem nærmere, men vi maa vente til kjøgemesteren tillader, som nu snart er færdig med sine humoristiske skrøner, hvoriblandt han sa at han og Pastor Lokreim havde været sammen efter jentene der hjemme i Norge. Endelig var da tiden inde at begynde med kniv og gaffel — ikke med gevær og bajonetsægtning som man gjør der borte i Europa — og retterne var fortreffelige og gjæstebøet idetheletaget, om-muligt, bedre end nogen sinde før. Jeg vil med flid undgaa at nævne alle de delige retter og det uovertræffelige norske maltøl som her serveredes.

Taffelmusik og bordtaler skal man ogsaa underholdes med og du kan ikke hjælpe for det du maa le dig feit og spise formeget om du ikke skal afbryde midt i den bedste tid; og det kan du ikke.

Pastor Lokrent, var en af hovedtalerne og han klarede sit stykke udmerket. Han refererte om sin norgesstur forrige sommer, sine iagttagelser, oplevelser og noget af sine barndomsindringer derhjemme i Diagaro. En af hans naboer, Sigri paa Gauge, jultefødrede sine kjør saa de var efter ryggen akkurat som en nyfilet sag, sa han osv. i samme retning. Men naar kjørerne slay ud fra fjøset om vaaren og kjendte lugt af groin, daa vart dei jo gla at dei svinja paa rumpa aa mest vildø te o skriffø, men jo fet dei paamindelse ifraa beino sino, at dei maattø vara forsigtige; og like glad og fri syntes han sig selv da han atter steg fra dæk i New York og befandt sig paa amerikansk grund. Denne gang var vi atter saa heldige at ha i vor midte den mest prominente af alle Bangsgjeldinger, spillemanden C. J. Heen fra Dennison, Minn. Som kjøgemesteren i sin fortale saa træffende bemærkede at vi var saa heldige at ha iblandt os den berømte violinist, spillemanden Hr. C.

J. Heen, og tilføiede at han er den bedste spillemand her i verden. Og det er jo saa sandt som det var sagt og ingen overdrivelse. Festmaaltidet eller gjæstebøet var ikke før tilende før Mr. Heen lod disse vældige toner fra sin Gardanger violin ljome ud over forsamlingen. Han gif over de forskjellige afdelinger indtil han kom til disse vore nationale livgivende springlaatter, men da blev det formeget for den livsfriske ungdom paa en 40—70 aar og nogle par gav oppvisning i gammeltdags springdans for den opmerkfomme forsamling efter disse Mr. Heens fortryllende toner.

Men afvæksling skal der til, saa ogsaa her. Vi maatte ogsaa denne gang bryde op. Det bestandige er ikke her. Men glæden til gjenhyn ved næste fest, det lokker og leder, opliver os bedst — vel mødt da, venner med flokker og prest. Ja det var en storartet fest en vellykket høitidelighed, som vi alle maa bekjende. Vel mødt igjen til næste høst.

Venlig hilfen til alle kjendte.

R. D. Brekken.

Sacred Heart, Minn., September 1914.

Gaugafolk i Baldris.

Mr. Timann Knutsfon* har hug til aa høre um det er haugafolk enno i Baldrisdalen. Saa daa, det var raad til di, det er det.

So Ingrid i Samaren, ei gjente som er i sine bedste aar, ho har baade set og tala ved fleire av dei.

Ein gong heldt ho paa gjætte uppaa flæane imillom Gaali-øygar'en og Fjellsenden og drog seg lenger og lenger upp paa Slettefjeldet. Det var fint ver og maate varmt, so hølingen vart noko latvorin. Bjøllekua hadde ete seg stappande mett og

* No. 75, side 495.

la jeg; mange taa hine kyro gjorde det same. „Eg fatte meg paa ei tubbe og god-sballa ved dei. Eg hadde slift so gjera,“ fortel ho Ingrid.

„Men rette som det hadde eg sovna. Kor lenge eg sov, veit eg nei menn infje; det var eit bel jo. Men rett som det hørde eg det rope: „Ingrid,“ ja det, høgt og knelt. Men eg vakna fje. „Ingrid!“ ropte det ein gong til. Eg vakna fje daa heller. „Ingrid!“ ropte det tredje venda. Eg hadde vore uppe i folspretinga — og det er tidligt det um sumaren —, eg var frøytt, og sola skjein godt og varmt; difor vakna eg infje denne gongen heller.

J det same fekk eg jo kvaft under øyra, at eg kanta ned av tubba og laag der so lang eg var. Eg stirde upp. Ein ven, blaaklædd kar, som var so grust knappa, gjekk sjrover feten. Eg skjønte det var han som hadde fika til meg, og eg skjønte nok, kva kar det var. Ingen valdrisgut var blaaklædd, daa i dei dago; men Gaugagutane dei var blaaklædde dei.

Det var tett paa eg vart lite harm paa hono med, for det sveid endaa i skjaken etter slaget hans. Men eg blidkast att frøgt. Eg skjønte nauende vel kofs det hekk i hov: han saag at buskapen var burte og vilde hjelpe meg. Ja frøtera var komne so langt av leid ogso at eg hørde fje den minste knetten av bjølla. Det var eit trov og ein leiting det du fyrr eg hitta inn att paa dei. Hadde Gaugaguten infje vore so beintefsam og vekt meg, so hadde eg gjætt burt hølingen den dagen.

Med eg var lita, var eg oftast med'n godmor i Gaugen. Naar me kom paa stølen paa Rvissa-hynda, so let ho varlegt upp døra, staff hovu inn i jæle og ja: „No lht eg bea um aa stane her ei tid lang, sia skal de saa vera her aaleine.“ Og ho minte meg jamlegt um det at eg laut vera furt og aldri skrifje ell læ, allvisja naar det tok te kvælde. „Gaugafolket vil ra'e ha det stillt dei, maa beta,“ ja ho godmor.“ Sallvard Bergh.

Optegnelser.

S. G. Vertilrud.

Om somrene i nybyggeraarene var det saa rent fælt med myg og flæg. Vi kunde ikke tænke paa at være ude med noget arbejde foruden at have mygflor over ansigtet. Dette mygflor var det en plage at gaa med, fordi det blev varmere i ansigtet og saa hængte det sig fast i alle kvister man kom op til. Gik man efter en vei saa var det saa vanligt at se folk med løvkvister i hænderne for at jage myggen væk. Det var ligedan naar man skulde bruge hestene. De heller kunde ikke være foruden noget til beskyttelse for myggen og tyndt tøj blev sjet isammen til dækker for dem. For okserne blev det som oftest brugt en forsvarelig stor løvbuske, som de stiftvis blev slaaet med. Iblandt var det rent fortvilende for baade folk og dyr.

Det var ikke noget bedre med flæggen. Den var saa tyk den varmeste tid af sommeren, at man kunde næsten ikke gjøre noget ude. Den bed saa fort den kom indtil hænder eller ansigt. Gester og kreaturer var rent ilde ude for den, særlig de som var mørke af farve. Det værste jeg saa den nogensteds var ved Pine Creek, hvor vi en sommer var og byggede op en stuebygning for Christian Dyhti. Der fik jeg se den saa graadig at den bed sig fast i nyhugget aspættommer. Den bed os ofte der saa blodet randt.

Jeg var engang op til Pine Creek efter en unghest og paa aftenfiden gik hjemover med den. Gesten var meget rolig af sig da vi drog afsted, men vi var ikke kommet over en halv mil øst før den næsten ødelagde mig. Det var tusinder af flæg rundt os og hesten blev omtrent som gal. Det hjalp ikke tugt heller dengang, da det syntes som den vilde jeg skulde slaa den. Ved den første gaard jeg kom til fik jeg hesten ind og var der til

midnatstid. Endda var det mange flægger, som slog følge med os hjem.

Iblandt var flæggen saa tyk i vinduerne hjemme at vi næsten ikke saa ud. Vi brugte at dræbe den med koghedt vand og kunde da samle kopper fulde af død flæg.

* * *

Disse trakter havde ord for at være jægerens paradís og det maatte det ogsaa tilfulde ha været. Jeg har aldrig ibret noget for jagt og saaledes tog ikke stor interesse derfor, men kunde ikke undgaa at se de myriader af ænder og gæs, der kom hid til hvert aar, særlig fordi de kom saa tykt at det var ikke ro nat eller dag for deres srig. Paa den tid var det ingen skytterlov der blev efterfulgt, og mange havde for vane at skyde saa meget som de havde raad til at ødsle fugler og frugt for. Det var dem som skjød flere hundrede fugle i døgn.

Engang kom der en kjendt ung gut til os og vilde bort til fjorden for at skyde ænder. Han havde nok af ammunition og et godt gevær. Det blev saa jeg skulde følge med ham for at ro baaden og tog ham da did hvor jeg vidste det var nok af fugle saa han kunde saa skyde alle de han vilde. Han var ganske god skytter og det var ikke længe før vandet laa overstrøet af døde ænder. Han bad mig om at tælle dem han skjød, thi han fortalte det var for at skyde flere end nogen anden havde gjort til den tid, som han kom for. Det var helst de som faldt døde i græsset som jeg skulde tælle. Vi holdt paa saaledes det meste af formiddagen. Jeg syntes han burde været fornøjet af skydningen paa den tid og vilde have ham til at samle op de skudte fugle. Da fik jeg vide han ikke brødde sig om fuglene, bare vilde se hvormange han kunde skyde og vilde have mig til vidne. Naar jeg kom til at tænke paa den ligeglade, morderiske ødselhed der laa bagenfor denne ytring blev jeg harm og fortalte ham at slikt fik han ikke mig til at være med paa længere. Da

jeg forstod han ikke vilde forandre sin plan begyndte jeg at ro baaden hjemover. Først blev han sint og vilde truet mig til at fortsætte. Dette hjalp ikke. Derpaa bød han rent fabelagtig betaling om jeg vilde være med ham til han blev færdig, men jeg bare roddede til did hvor jeg først kunde slippe iland og fortalte ham han kunde fortsætte saalænge han vilde selv foruden mig. Jeg syntes det var meget studsligt at maatte gjøre det sliq for ham, men trodde det var rettest. Enden blev at han maatte slutte, og reiste hjem igjen paa eftermiddagen. Det var kanske 150 fugle, der laa døde efter ham.

* * *

Om høsten maatte jeg ud paa arbejde og kom til Dakota. Dengang hadde jeg bare 25 cents igjen af penger naar jeg kom frem, og det var ubehageligt at vide, at man ikke kunde betale for sig om det skulde været nødvendigt. Det var dog ikke nødvendigt, thi jeg var da fremme og var hos kjendte folk. Sik arbejde i harvesten og stakkingen hos en som hedde Lunde, nord ifra Mayville, og de var snille folk at være hos. Det var rent overfyldt af arbeidsfolk den høst, saa daglønnen var bare \$1.25 ved træskemaskinerne. Jeg blev med en maskine der i nabolaaget. Straks jeg begyndte ved denne maskine var det en meget varm eftermiddag, vi stod paa støvsiden af maskinen og kastede baand ind i den, at jeg begyndte at bløde næseblod, men holdt dog paa med arbeidet indtil vi var færdige der. Medens de flyttede maskinen sydeover en tre mil fik jeg ligge oppe i et halmlæs, og naar de kastede halmen af var blodet rundet lige ned til bunden af læsset. Efter vi kom frem laa jeg og lod blodet rinde ned i huller i marken, og flyttede mig naar de blev fulde. Det standjede dog til slut, men jeg blev meget veik derefter. Arne Anutson fra Pine Creek var med dengang, og jeg tror det var ham som syntes synd i mig og hadde spurgt folkene vi kom til, om jeg kunde saa være inde om natten. De

vilde dog ikke have trækkere inde i huset. Selv hadde jeg dog ingen tanke paa at vi skulde være inde. Det var heller ingen udhuse der som vi kunde krybe ind i, og saaledes kom jeg til at lave mig til en bolig imellem to høstakker, ved at reise op stikker og stænger som fandtes rundt og kaste hø indtil. Jeg krøb derind og hadde sovnet. Udpaa natten vaagnede jeg ved at noget holdt paa at rive mit skjul overende. Jeg sparkede til noget som rodede nede ved mine fødder og fik da høre det var en gris. Grisen vilde ikke derfra, men trængte sig ind og vælte sig overende ved min side. Den lagde sig stille med engang, og da jeg forstod, den ikke vilde noget ondt, lod jeg den ligge. Det var næsten kjærfommen den kom, da jeg laa varmt og godt resten af natten. Det var bare paa denne plads som de var saa utjenstvillige. Hos alle andre vi kom til hadde vi det godt.

* * *

Paa hjemturen den høst blev jeg i følge med min broder Anton og en kamerat som hedde Brynjul Lee. Noget mødte os i Stephen med okserne. Vi var vist hjemme etpar dage og saa reiste til Warroad for at kjøbe et læs fisk. Anton skulde tage fisken til Dakota for at sælge den. Okserne, vor hjemmegjorte træslæde hvorpaa vi lagde en ny vognbøx, samt høi for okserne og niste for os selv var hele udrustningen. Paa veien reiste vi forbi Bendix Goldahls landhandleri og Goldahl vilde vi skulde tage med en kasse handelsvarer at bytte til os fisk for. Vi drog da afsted østover og var snart inde i skogen ved Hay Creek. Det var ingen færdsel efter veien og alt i et traadte okserne igjennem frosten og stampede i sølen i de bløde myrer som alt i et var efter veien. Det var forresten ingen vei, kun en saadan som indianerne brugte for sine to-hjulede kjærrer og sin pony. Denne vei var saa kroget, at vi ofte kjørte op paa den ene side af et vindfald og kom tilbage paa den andre side. For os som hadde team og slæde var det næsten umuligt at

komme frem i de skarpe svingninger af veien. Vi brugte at gaa foran okserne og drage stokke optil stubberne, saaledes at de kunde holde slæden ud nok saa den ikke tog tag i stubben. Slig holdt vi paa hele den første dag, og paa aftenfiden kom vi til nogle øde huse, omtrent en mil vestenfor Warroad. Der standfede vi for natten. Om morgenen lagde vi af vort høi der og drog op til indianerbyen for at kjøbe fiske. Det gik ikke rigtig godt med at handle fisken, da de kom med den indfrosket i megen is og sne og vilde ha fuld vægt for alt. Indianeren Meckinock var deroppe dengang, og vi fik ham til tolf og blev forlig om at han skulde staa der og se efter at vi veiede rigtigt, samt saa dem til at bringe fisken til os. Broder Anton veiede og fandt snart at Meckinock ikke forstod vægten bedre end de andre, men lod som om han det gjorde. Naar Anton fortalte ham at det var 4 pund saa fortalte han det til sine landsmænd. Med is og fisk kunde det kanske ha været 6 pund.

Saalænge vi havde disse pakker med handelsvarer gik det bra at saa kjøbt deres fisk, men de blev tilsidt udsolgt og vi kunde ikke saa kjøbt en fisk for penger. En indianer som netop havde været ude og provianteret kom hjem. Han havde noget fisk, som vi tilsidt fik loffet af ham for penger, men maatte gi ham en cent mere paa pundet end den som vi kjøbte for gods. Vi havde da næsten saapas som vi agtede at kjøbe og drog saa afsted igjen. Naar vi kom did vi havde lagt igjen vort høi fandt vi en stor flok kvæg der som havde fortæret alt. Vi blev rent forfærdede, da det ikke fandtes noget slikt at saa igjen der. Vi blev derfor nødt til at drage paa hjemveien imod natten og bestemte os til at kjøre saa langt vi kunde komme foruden mad. Vor egen mad hadde ogsaa taget slut, thi vi trodde ikke vi skulde bliit saalænge. Det var noget af et brød igjen som vi spiste til sammen med stegt fisk om aftenen. Komme etpar mil vestenfor Warroad kjørte vi istykker slæden da vi skulde over et vindfald.

Kværtræet i den ene slæde var spruffet, saa vi maatte kaste ud al fisken for at saa det repareret. Vi hadde ikke andet end en øks og nogle store spiger med os. Vi fik gjort ild og jeg fandt et stykke cedartræ som blev hugget til som kværtræ for slæden. For at saa huller deri maatte jeg svide med en stor bolt vi tog udaf slæden. Det gik meget sagte fordi boltten blev kold igjen næsten saa fort den kom ind til det kolde træ. Det var kanske saa ved 20 grader koldt, maasse koldere.

Brynjul og Anton sovne i sneen ved vor ild, og jeg selv var saa træt at det var kun med anstrængelse af de yderste kræfter, jeg kunde holde mig vaagen. Naar jeg syntes gutterne ikke kunde ligge længere og sove forsøgte jeg at vække Brynjul først, men han slog om sig som rasende, fordi han ikke fik være ifred, som han sagde. Mange slag traf mig i ansigtet og det blev rent et lidet basketag indtil jeg fik tag paa ham, saa jeg fik guide ham i ansigtet med sne. Deraf vognede han og begyndte tilsidt at le. Da slap han. Naar jeg tog til med Anton, saa var ikke han stort bedre, men vi var da begge om ham, saa han vaagnede fortere. Om en stund sad de og sov igjen, og slig gik det hele natten. Selv var jeg saa træt som nogen kunde bli og dog saa ridste jeg, det vilde været enden med os alle om jeg hadde sovnet. Paa morgensiden var slæden saapas istand at vi trodde at burde prøve den, og kastede fisken op i vognboren igjen. Naar vi da begyndte at kjøre maatte vi være dobbelt forsigtige, thi det var daarlig reparering jeg fik gjort.

Alle de træstykker vi hadde kastet ind til stubberne da vi kom opover veien laa nu bagvendt, og det blev at snu dem rundt samt saa fat paa en hel del flere for at spare slæden for stubberne. Vi var optil tre timer for at kjøre enkelte mile. Ud paa aftenfiden den tredie dag kom vi til Gay Creek igjen, og da orkede ikke okserne drage læsset længere. Vi tog dem ifra og lod dem staa der en stund og fandt lidt dødgæs for dem, men det

var ikke nok deraf. Selv hadde vi ikke hat noget andet end fiske til mad hele dagen, og vi var frygtelig sultne. Ved Gay Creek hadde vi den største ild som jeg nogensinde ved at ha lavet selv. Der var en endeløs masse med tørved, ja det var bare at faste den tilfammen.

Engang efter midnat begyndte vi at komme et stykke længere vest, men maatte gaa ifra læsset og lade okserne gaa foruden. Efter at ha gaat sli en stund fik vi se noget som lignede en høstak noget ude ifra veien. Vi tog okserne med i den retning og var heldige nok til at finde det var høi. Vi satte okserne igjen der og fortsatte vandringen vestover, blev saa fortrætte igjen og gjorde op en ild i et tørråpholt, hvor vi sad en stund. Ild paa morgensiden fik vi se et lys langt vesterud og blev da glade. Vi begyndte at gaa i retning af lyset og da vi kom frem var det vist i dagningen. Det var til Gulbrandsdølen John Dahlen og hans snille familie vi var komne. Efter at ha fortalt vor nød blev det snart mad, og vi blev formanet om ikke at spise for meget med engang, men spise flere ganger. Dette gjorde vi ogsaa, endstjønt det var meget fristende at holde paa. Vi var vildfremmede for Dahlsens dengang, og dog var det umuligt at faa dem til at ta betaling for maden og for alt bryderi vi forvoldte dem. Det har aldrig været kjærkommere at komme til folk end det var dengang.

Da vi hadde hvilet en god stund gif vi tilbage til okserne og fandt dem vel forvaret. Drog saa efter vort læs og kom hjem paa aftenstunden den dag. Vi var saa hjemme bare over natten, og tog saa affted til Stephen med fisken, hvor Anton tog den med trænet til Dakota. Jeg førte okserne ilbage hjem. Siden vi var i Stephen den første gang og til jeg kom hjem var det 14 dage og paa denne tid hadde jeg ikke jobet mere end 5 nætter. Jeg var dengang saa udflikt at det tog længe før jeg blev udhvilet igjen. Vognbogen vi hadde med paa denne

tur blev saa ramponeret at den var som efter mindst 10 aars almindeligt brug.

Møde av representanter fra Bygdelagene.

Følge anmodning mødte endel representanter for Bygdelagene i Mahorens Modtagelsesbærelse, Minneapolis, Fredag den 11te September, 1914.

Mødet kaldtes til orden av Hr. A. A. Trovaten, hvorpaa Prof. A. A. Weblen blev valgt til formand og Pastor L. P. Thorkveen til sekretær. De tilstedeværende representanter blev anmodet om at nedskrive sine navne og embedsstilling i sit „lag“, og det viste sig ved indsamlingen av sedlerne, at følgende var tilstede: Prof. A. A. Weblen, formand for Baldris Samband; N. N. Rønning, sekretær i Telelaget; Chris Swanson, viceformand i Selbulaget; A. M. Sundheim, sekretær i Baldris Samband; D. G. Kinney, Telelaget; A. A. Trovaten, formand for Telelaget; D. D. Eneštvædt, sekretær i Numedalslaget; Pastor D. A. Mellby, viceformand i Surdalslaget; Pastor L. D. Thorsen, formand for Søndhordslaget; E. R. Hopperstad, formand for Sognalaget; D. E. Williamson, sekretær i Sognalaget; Prof. D. G. Mistad, Trønderlaget; Pastor Th. Eggen, Østerdalslaget; Pastor L. P. Thorkveen, formand for Gudbrandsdalslaget. Blandt de tilstedeværende var ogsaa Arkitekt Sund fra Minneapolis samt G. S. Ingvallson, J. D. Hovey og M. A. Weblen fra styret for Baldris Samband.

Hr. Trovaten blev som en av indbyderne opfordret til at oplyse om hensigten med dette møde. Han gjorde rede for indbydernes hensigt, nemlig at faa drøftet, hvorledes Bygdelagene fremtidig burde se til at samarbeide om fælles interesser av national karakter.

Formanden supplerte disse oplysninger ved at oplæse

referatet fra mødet i West Hotel den 19de Juni, 1914. Berettiget dertil av dette referat hævdede han den opfatning, at indbydelsen vistnok ikke var kommet istand paa en fuldtud regelmæssig maade, men det hindrede ikke drøftelsen av den foreliggende sag, naar man nu alligevel var kommet sammen.

Gr. Eneſtvedt antydet, at det muligens gif an at opstille som forhandlingsemne: „Vilde det være heldigt, om bygdelagene dannet en fælles organisation?“ Efter en kort overveielse enedes man om at behandle dette emne.

Da ingen med en gang forlangte ordet, opfordret formanden Pastor Thorſon om at udtale sig. For dette undbad denne sig, da det var første gang, han var tilstede ved dette slags møder.

Gr. N. N. Rønning udtalte som sin formening, at det vilde være **uheldigt**, om samarbeidet mellem bygdelagene nu **ophørte**, og at det bedste vilde være, at fællesarbeidet **fortsatte**.

Pastor Th. Eggen traf ikke til at dele denne mening. Bygdelagenes **styrke** havde været deres **løse organisation**. Det var derfor ikke tilraadeligt at gaa sammen i en kompakt organisation.

Gr. Eneſtvedt havde været noget i tvil om, hvorvidt det var heldigt eller ei at „incorporere,“ og derfor ønsket han, at denne sag blev alſidig drøftet.

Gr. Trovaten vilde som medlem av den allerede nedsatte komite ikke udtale sig, men helst høre, hvordan stemningen stod. Han bad Gr. arkitekt Sunde om at forevise sit udkast til arkivbygning. Denne refererte til en tale, som Statsuniversitetets President holdt sidste vinter, og hvori det blev sagt, at det unegtelig vilde give norſkerne „prestige,“ om en arkivbygning blev opført. Det var arkitektens mening, at en bygning paa \$100,000 maatte man tage sigte paa, hvis man idethele ſkulde prøve paa at gjøre noget, som var nordmændene hertilands

værdigt. Bygningen burde jo, hvis den ſkulde opføres paa Universitetets grund, i nogen grad svare til de øvrige bygninger.

Gr. D. G. Kinney spurgte efter hvilke lag var repræsenteret ved mødet i West Hotel og udtalte, at representationen burde være saa fuldstændig som mulig.

Prof. D. G. Ristad oplyste om, at mødet i West Hotel var sammenkaldt, for at bestyrelsen for 17de Mai fejtlighederne kunde rapportere angaaende den finansielle status. Da det var gjort, kom man ind paa ønskeligheden av **fremtids samarbeide**.

Det var den valgte komites opgave at forelægge **forslag** til incorporation og sende dette til alle bygdelag. Disse ſik da anledning til at vælge og vrage efter eget godthkke.

Gr. Kinney syntes, man burde først arbejde for „arkivſagen,“ og senere, naar man havde faat noget at forvalte, da at incorporere.

Gr. Gopperstad mente, at en incorporation muligens kunde virke som en **hemſke**, idet man gif længere, end de fleste lag ønskede. Det, disse havde sat sig som hovedformaal, var at have aarlig sammenkomst med social hygge under sambåret med sambygninger.

Gr. Eneſtvedt foreslog: — Dette møde henstiller til den valgte komite at udføre det arbejde, den var valgt til at gjøre og at forslaget rapporteres til sekretærerne i de forskjellige lag til behandling under lagenes næste aarsmøde.

Dette forslag blev enstemmigt antaget, hvorpaa mødet blev hævet.

D. P. Thorſveen, sekretær.

Flere bygdslagstevner.

Nordlandslaget holdt sit aarsmøde i Minneapolis den 7de og 8de September. Først var der forretningsmøde eftermiddag den 7de, dernæst underholdningsfest om aftenen samme dag. Næste dag fortsattes med forretninger og banket om aften. Udførligt referat er blit offentliggjort i ugebladene, saa vi ikke finder det paakrævet at levere noget saadant her om det høist heldige og vigtige møde. Nordlandslaget er en af stormagterne blandt bygdslagene og staar i første række hvad virksomhed angaar. Pastor Johansen, som i mange aar har været lagets formand, kunde ikke modta gjenvalg, da han nemlig venter at opta arbejde i Norge. Lagets organisator og første formand C. D. Moreck fra Minneapolis blev derfor valgt til formand. Sekretær Johan Gregor fra Fort Mansom, N. D. blev gjenvalgt. De andre embedsmænd er Viceformand J. S. Lindseth, Dawson, Minn.; Kasserer A. D. Tobiasen, Lake Mills, Iowa; Finanssekretær S. M. Orfield, Minneapolis. Det blev besluttet at udgi et Zulenumber for laget, og tid og sted for næste møde er overladt til bestyrelsen at bestemme.

Kristianialaget, som under 17de maifesten opførte det uforglemmelige tableau „Eidsvoldsforsamlingen,“ holdt sit aarsmøde i Minneapolis den 10de September. Der blev ifær talt og forhandlet med henblik paa at staa sin fødeby Kristiania nær i den trængsel som kan opstaa under verdenskrigen. Et generalmøde af laget blir ventelig holdt senere udpaa høsten. Til embedsmænd valgtes L. D. Shibley af Minneapolis, Formand; Martin Bergh, Sioux Falls, Viceformand; L. Sunde, St. Paul, Sekretær; Mrs. Saastad, St. Paul, Assisterende Sekretær; Karl Jacobsen, Minneapolis, Kasserer; Christian Olsen, Marshall.

Stavangerlaget i Tvillingbyerne holdt Søndag den 23de August sit aarlige sommermøde i Como Park. Veiret var ugunstigt for et friluftsmøde og hindrede for en del at mødet blev saa talrigt besøgt som ønskeligt. Det blev besluttet at ha en selskabelig sammenkomst i oktober maaned.

Til bestyrelse valgtes Gust Jrgens, formand; Dr. A. Torland, viceformand; Mrs. Dina Nielsen, sekretær; Jens Hage, kasserer.

Baldrisstevnet i Minneapolis, 12te September 1914.

Det er saa underligt med alt, som er blevet en tradition. Man vil saa nødigt gjøre forandring. Det var ikke meningen, vi skulde havt noget valdris gjæstebø ihøst, da der havde været saa mange udenbys Valdriser til 17de Maifesten. Men saa begyndte den ene efter den anden af Valdris Sambands styre saa forsigtigt at hente om, at det var nu igrunnen for galt — osv., og saa fandt vi, at alle gif og verked med netop det samme. Og før vi egentlig vidste af det, var det besluttet, at vi maatte ha Valdrisgjæstebø igjen den 12te September.

Lidt rejsekabelt var det, for det koster mange penge at holde Valdris gjæstebø. Først koster de fine lokaler \$80, og det kunde ikke være tale om at saa noget simplere, for vi tror paa fremskridt, men ikke tilbagegang. Men lokalerne er ikke det meste. Valdrisjerne, som har været ved disse gjæstebøer ved, at det er ikke, hvad man vil kalde hverdagskost, som bydes der. Og denne valdriskost er af al dyr mad den dyreste, som findes. Men gjæstebøet kom nu istand, og selv om der var mindre gjæster, end vi var vant til, saa var det et storartet hyggeligt lag.

Der var ogsaa en anden grund til, at vi gjerne vilde samle

Baldriserne, saamange som muligt, ved dette gjæstebø. Der blev paa Sambandets aarsmøde den 16de Mai besluttet at sætte igang en indsamling til et minde for Baldris fra dalens udvandrede sønner og døtre. Prof. N. N. Beblen blev valgt til indsamlingskomiteens formand og givet i opdrag at udnævne de andre seks medlemmer, en fra hvert prestegjæld i Baldris.

Dette opdrag havde Profesfor Beblen altsaa søgt at efterkomme, idet han i Juliheftet af „Samband“ offentliggjør hans udnævnelse af komiteemedlemmerne. Der var imidlertid den hage derved, at ikke alle af de udnævnte medlemmer havde været spurgt, om de var villige til at tjene, og komiteen havde endnu ikke kvalificeret. Det var derfor hensigten at faa denne sag bragt til klarhed, og de udnævnte komiteemedlemmer blev opfordret til at møde i Odin Club den 11te September for at drøfte sagen og stille forslag angaaende minddegabens form for videre at diskuteres i det større møde den næste dag.

Til dette komitemøde indfandt sig foruden formanden, Prof. Beblen følgende:

S. Murdal: L. C. Goplerud, Portland, N. D.; B. Slidre; Svar Hovey, Minneapolis; N. Murdal: A. M. Sundheim, Minneapolis.

For B. Slidre havde Mr. Thorstein Noble fra Manfred, N. Dak. stillet i udsig, at han vilde komme, men om forhindret, vilde han tjene som medlem af komiteen. Af de andre to medlemmer resignerede den ene og den anden havde ikke svaret, saa i deres sted udnævntes følgende, som nu har erklæret sig villige til at tjene: Rang: C. J. Heen, Dennison, Minn. Etnedalen: Johannes Anderson (Stamperstuen) Cottonwood, Minn.

Komiteen organiserede sig derpaa ved at vælge Svar Hovey til sekretær og undertegnede til kasserer. En indstilling an-

gaaende minddegabens form blev udarbejdet for nærmere at drøftes næste dag.

*

Ud paa eftermiddagen den 12te September var der ikke saa faa Baldriser samlet i Ark Auditorium og et forretningsmøde blev kaldt til orden med Profesfor Beblen som formand og undertegnede som sekretær. Der var mange af vore mest dygtige og repræsentative Baldriser tilstede og komiteens indstilling fik en grundig og alsidig drøftelse, hvorefter den blev enstemmigt vedtaget som følger:

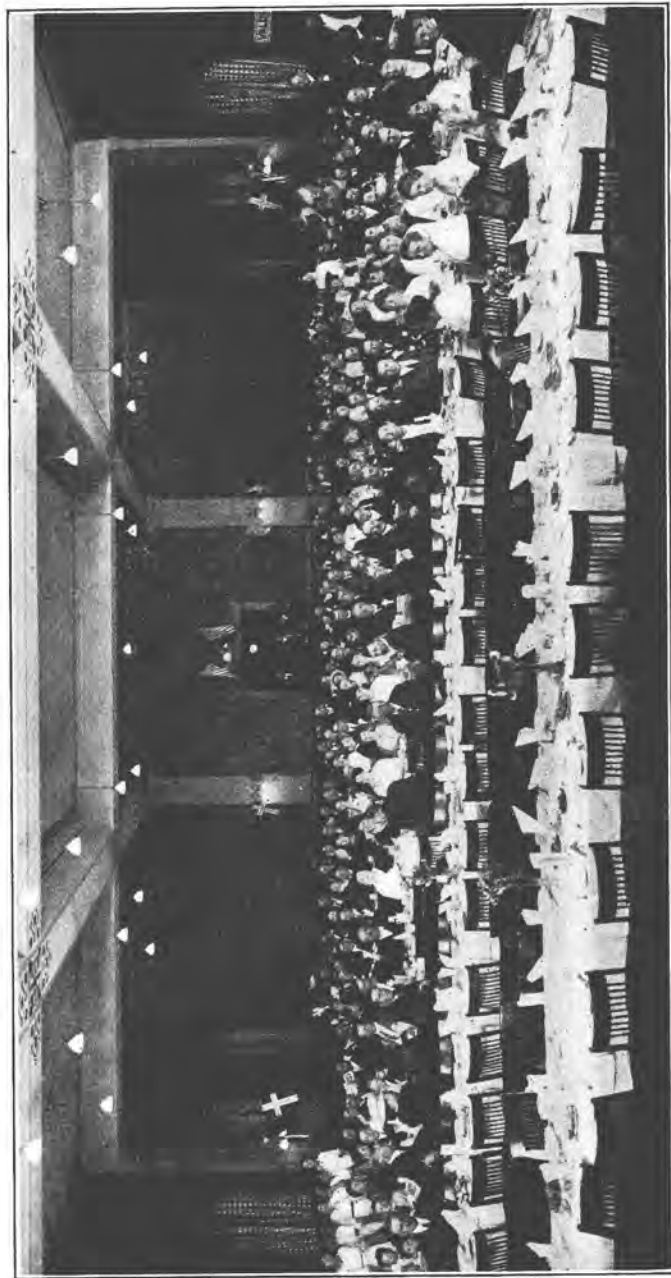
„1. Mindegaben til Baldris optages paa den maade, at bidragene til hvert herred holdes særskilt, og giberne bestemmer, til hvilket herred bidraget ydes.

2. Bidragshyderne udtaler, til hvilket stemed de ønsker deres bidrag anvendt.

3. Indsamlingen afsluttes den 31te December 1915, og det samlede beløb overføres hvert herred som et urørligt fond, undtagen de gaver, som giberne bestemmer til noget andet. Herredsstyret forvalter samme og anvender indtægterne deraf, som det finder mest hensigtsmæssigt, dog saaledes, at tilhørlig hensyn tages til bidragshyndernes ønske.“

Mødets hele session optoges af denne sags behandling. Det viste sig ogsaa her, at første indtryk af denne løse form var mindre tiltalende. Der protesteredes livligt. Man mente, vi burde samle os om en bestemt sag, som var fælles for hele Baldris, og ikke dele os op med forskellige bygdeinteresser, hvorved det hele bare vilde bli smaaflatter.

At dette oprindeligt ogsaa var undertegnedes anskuelse fremgaar tydeligt af de bemærkninger, som jeg skrev i maiheftet af „Samband“ paa foranledning af et brev fra doktor Harald Nyche angaaende hospitalsagen i Vestre Slidre. Det havde dengang ikke faldt mig ind, at der kunde være tale om

Valdris gjestebo i Minneapolis, 12te Sept. 1914.

en indsamling uden til et bestemt fælles piemed for hele Valdris, og naar jeg havde forandret anskuelse, var det simpelthen nødtvungent, da vi ikke kunde samle os om en bestemt opgave, som i lige grad vilde være de forskjellige distrikter til gavn. Derfor var det, at det besluttedes at gjøre planen saa rummelig, at alle Valdriser kunde deltage og selv bestemme angaaende gavnens anvendelse. Saaledes kunde nu Hedøerne, om de ønskede, anvende deres gaver til stipendium, Søndre Murdal til gamlehjem og Vestre Slidre til hospitalsjagen. Eller om de ikke vilde bestemme, men overlade det til deres eget herredstyre, saa havde man deri den allerbedste garanti for, at deres gave blev anvendt paa den maade, som vilde være mest til gavn for det distrikt, de jærlig ønskede deres gave skulde komme tilgode.

I mødet gik det derfor ligedan. De, som havde mest imod denne form, havde ikke nogen bedre at opstille og erklærede sig tilfreds med komiteens indstilling og lovede, naar komiteen begynder deres arbejde at støtte jagen efter bedste evne. Det bliver jo alligevel en fællesgave til Valdris, selv om gaven deles paa de forskjellige herreder ifølge givernes bestemmelse.

Først da det var paa høi tid at spisejalen aabnedes blev mødet hævet.

Det var et behageligt indtryk, man fik, da dørene til den store, vakre spisejal aabnedes. Scenen, hvor orkesteret spillede, var dekoreret i nationale farver og med store norske og amerikanske flag. Desværre vises ikke denne vakreste del af jalen paa billedet, da fotografiapparatet var opstillet paa scenen.

Komiteen og valdriskvinderne, som forestod anretningen havde skilt sig brilliant ved deres hverv. Rømmegrøden, spekekjødet og den uendelighed af andre deilige valdrisretter var

alt af bedste kvalitet, ja enddog maltøllet, som var brygget i Milwaukee, syntes at ha norsk smag.

Det var bestemmelsen at Mr. Thorstein Noble fra Manfred, N. Dak. skulde fungeret som „Kjømester,“ men da han blev forhindret fra at komme, var komiteen ikke blit enige om, hvem som bedst kunde fylde den ærefulde stilling, da vor gamle, dygtige Kjømester, Professor John Dahle viste sig i forsamlingen. Det hjalp ikke, at han protesterede og forsikrede, at han ikke vilde ødelægge det ry, som han ved meget arbejde havde vundet som Kjømester ved aldeles uforberedt at paatage sig det hverv. Han maatte tjene, og han er som født til en saadan bestilling, saa det siger sig selv, at han skilte sig godt af med den.

Professor Beblen hilkede forsamlingen velkommen og Pastor N. S. Gjevre holdt bordbøn. Festens hovedtaler var Pastor N. S. Lockrem fra Superior, Wis. De andre talere var Pastor O. L. Kirkeberg, den blinde Henry Hendrickson fra Chicago, advokat Elias Machie og Lotningslagets formand John Gran fra Spring Grove, Minn.

Der var ogsaa musik og sang. Mr. C. J. Heen høstede meget bifald for hans ualmindeligt vakre Violinspil og Prof. Theo. Reimestad gav flere sangnumre, hvoraf hans norsk-amerikanske navnesang vakte stor begejstring. Han ledede ogsaa sangen, da forsamlingen ved programmets begyndelse staaende sang: „Ja, vi elsker dette landet og til slutning: America.

*

Søndag den 13de skulde stevnet affluttet med friluftsfest i Minnehaha Park. Desværre var det raat og koldt regnveir, saa forholdsvis saa af byens folk følte lyst til at reise derud. Af de udenbys gjæster var imidlertid de fleste tilstede, og mindegave-komiteen fik anledning til at holde møde og nærmere samtale om sagen, og en eksekutiv komite bestaaende af

formanden, sekretæren og kassieren valgtes. I virkeligheden var det egentlig først da, at komiteen kvalificerede og alle lovede at tjene og støtte sagen efter bedste evne. Personlig vilde jeg gjerne vriet mig fra det, da en mand, som i forveien har mere arbejde, end han ordentlig overkommer, er ikke den bedste komitemedlem. Men paa den anden side er der ikke nogen, som kan tjene paa en saadan komite uden personlig opofrelse, og naar Professor Beblen, som blev valgt i et møde, hvor han ikke var tilstede, havde mod til at paatage sig ansvaret som komiteens formand, vilde jeg ikke unddrage mig. Jeg tør ialfald love, at der skal bli holdt ordentligt regnskab med hver eneste cent, som indbetales, at det blir offentlig kvitteret for alle bidrag og at der skal bli stillet „bonds“ tilstrækkeligt som fuldt betryggende sikkerhed for pengenes forvaltning. Saa vil sagens resultat forøvrigt komme til at bero paa Baldrisernes hjertelag og kjærlighed til deres barndomshjem. Var hjemmet end fattigt og ringe, det var nu alligevel vort kjære hjem, som vi endnu holder af. Og alle fik vi en stor gave fra Baldris. Vi oplærtes til gudsfrygt, arbeidsjomhed og nøjsomhed, en arv, som blev os alle til uberegneligt gavn i den nye verden. Og den far og mor, som her i landet evner at give den samme arv til sine barn, giver dem det bedste, som findes i verden. Derfor er den store tanke med en mindegave til Baldris, at vi vil vise dem, som forblev hjemme, at Baldris fremdeles er i vor erindring og at vi endnu har hjertet paa rette sted. Har vi det, saa mangler vi ikke evne til at sende vort barndomshjem et vakkeret minde, som vil glæde baade os og dem, som nu stræber i de hjem, som vi forlod. Og dermed vil jeg nu paa det varmeste anbefale sagen til alle Baldrisers velvilje. Fra komiteen vil I snart høre.

N. M. Sundheim.

Valdristevne for Pope County, Minn.

Den 24de September blev der holdt et stævne af valdriser i sær fra Pope County, Minn., i Glenwood. Dette var første dag af Pope County Fair. Mødet var begunstiget af det vakreste Minnesota høstveir og var i alle dele særdeles hyggeligt. Man samlede sig mod ellevetiden i den store pavillon paa Minnevaskefjens bred. Glenwoods borgermester G. Howard Thacker bød forsamlingen velkommen til byen, County Attorney J. D. Grove svarte for Valdriiserne. Derpaa holdt Pastor A. D. Dolven fra Morris en meget anslaaende tale hvori han i sær dvælede ved hvad vi norske har at give vort fælles adoptivland. Sessjonen afsluttedes med et forretningsmøde, der besluttede at danne et lokalt valdrislag for Pope County, som blandt andet skal holde lignende stævner hvert aar. En komite blev valgt for at organisere laget og faa istand bilobe samt forestaa det næste møde. Komiteen bestaar af E. J. Dahley, Iver J. Hippe, A. D. Nelson, Ole Opheim og J. D. Grove.

Eftermiddagen benyttedes til at besøge county fairsen og ellers til at træffes og spalles ved. Klokken 5 begyndte gæstebøet i City Hall, hvor der under opsyn af komiteen for stævnet bødtes et maaltid af de deiligste, ægte norske retter. Der var rjummegraut som var aldeles fuldkommen, og dertil flatbrød, leffe, spekekjøt, osv. Besøget var saa stort at der blev flere bordfætninger, som dog ikke magtede at gjøre det helt af med den overflod af mad som var tillavet. Gæstebøet indlededes med bordbøn af Pastor G. G. Veito fra Terrace.

Senimod ottetiden var man atter samlet i pavillionen, hvor formanden for Valdriis Samband viste en række lysbilleder fra Valdriis samt fra andre dele af Norge. Pastor A. J. Lockrem fra Superior, Wis. holdt dernæst en tale som vakte belivet

feststemning. Siden fulgte interessante taler af Pastor J. M. Sundheim fra Fertile, Minn. Pastor A. S. Gjevre fra Minneapolis, Co. Superintendent A. Torguson, Sætedalslagets virksomme sekretær, og komiteens formand Sr. Dahley. Miss Setona Kvalheim, i nationaldragt, sang „Norsk Flagsang.“ Tilslut spillede Gulbrand G. Landmark norske laatter paa sin fele. Nogle af de ældre ungdommer, paa jaadan en seksti, sytti aar, gav opvisning i springdans til forsamlingens store fornøielse, og Bestringsbygdingguten Anton Naberger gav prøve paa hallingdans med mange vakre og høie hallingkast. Det var ikke saa overmaade langt igjen til midnat da man endelig brød op og skiftes efter det meget hyggelige stævne.

Festkomiteen bestaaende af E. J. Dahley, J. D. Grove og Sheriff Peterson, alle fra Glenwood, hadde arbeidet ihærdigt for mødets succes, og de blev belønnet med et stort fremmøde af tilfredse og begejstrede valdriser. — B.

Nummer Syv-og-før'.

Et minde fra rekruttskolen paa Trondhjems Kongsgaard i 1882.

Han Syv-og-før' paa rekrutekserjits, fallera,
Gjør holdt og tempo efter eget vis fallera,
Han gaar i køen, labber som en so, fallera,
Dg gjør ei mindste stjæl paa et og to, fallera. —

Paa linjen staar han lig en dromedar, fallera,
Dg retter kroppen ind til kongens-kar, fallera,
Men retning, stilling, — ja hvad skjønner han fallera,
Alt gaar, som lusen, over hans forstand, fallera. —

J toere-ryk-ut luger-dæff, fallera,
Han Syv-og-før' gjør luger villigt væff, fallera;

• Til hilsning gaar han frem og gjør honør, fallera,
Dg strammer sig, som han var gjort af smør, fallera,

I fremad-march han følger stadig med, fallera,
Med gale foten altid først afsted, fallera.
Men har han først faa't marchen i sin skoldt, fallera,
Saa gjir han pokker i afdeling-holdt, fallera. —

Blir kommanderet rodevis-omkring, fallera,
Dg diffeler og slike svare ting, fallera,
Han Syv-og-før', han staar der like klok, fallera,
Som præst paa prækestol foruten bok, fallera. —

I gymnastik han er en akrobat, fallera,
Gjør tempo lik en mand som er plakaf, fallera,
Dg kommanderes arme-opad-stræk, fallera,
Saa gjør han bagud-bøi af bare skræk, fallera.

I instruksstimen staar som et faar, fallera,
Fortæller, tappenstreg er Fadervor, fallera,
Subordination et folkefærd, fallera, —
Ja Syv-og-før' er som et æsel lærd, fallera. —

Men staar han ved kanonen, kan du tro, fallera,
At han kan gjøre kunster nummer to, fallera,
I visiter-og-biff han gaar tilbærks, fallera,
Med sætterstangen som en vild berærk, fallera. —

At han som tre-er ei er nogen kladd, fallera,
Det kan man se i sprænggranater-ladd, fallera;
Som syber tog man ham for kolportør, fallera,
Hvis ei man vidste, det var Syv-og-før', fallera. —

Tænk hvilket syn, at se tilhest ham sat, fallera,
Ja fast at skue som en abekat, fallera;

For ei at falde af, han griber an, fallera,
Med begge hænder fast i hestens man, fallera. —

Men Syv-og-før' paa stalden ved sin hest, fallera,
Er likejom skomager med sin læst, fallera,
Ja han kan bruke strigle og kardast, fallera,
Net ligervis som ste en murerslast, fallera. —

For det han var i alle maader flink, fallera,
Blev han forfremmet paa kapteinens vink, fallera,
Han blev paa stedet nævnt til kasse-mand, fallera,
Nu fører han som prins af Zululand, fallera. —

John P. Ivers.

„Jubilæumsboken fra 14 til 14“ redigeret og delvis forfattet af Einar Silsen: Kristiania 1914: Parmannske Bøks trykkeri og Forlag. 316 sider. Indholdet er særdeles righoldigt og indbefatter stykker fra vel halvhundrede velkendte nordmænd. Der er en mængde gode billeder baade portrætter og partier m. m. Det er umuligt her at gi en fyldestgjørende fremstilling af indholdet, men valgt fra saamange af landets kjendte mænd er det, som ventelig, gennemgaaende godt. Einar Silsen har været blandt os amerikanere blot et snaut halvaar, men har allerede gjort sig meget vel kjendt baade gennem sine egne skrivelser i bladene og det han har fremkaldt fra andre om ham. Han er en interessant personlighed, som det er vel værd at bli kjendt med enten det er gennem hans illustrerede foredrag eller gennem „14 til 14“.

Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i borgerkrigen.

A. L. Lien.

IX.

42 Wisconsin Infantry.

Drog ud 9de September 1864.

Co. A—Mathias Ellingson, New Hope 27aug64 udm 20jun65
Herman Erickson, Scandinavia 24aug64 afs 20jun65

Anders J. Grinager, Scandinavia 24aug64 udm 20jun65
 Knut Gunderson, Scandinavia 20aug64 udm 20jun65
 Chas. Gustavus, Scandinavia 24aug64 udm 20jun65
 Sven Hermanson, Scandinavia 20aug64 udm 11jun65
 Gust Hermanson, Scandinavia 29aug64 udm 20jun65
 Erick Jenson, Scandinavia 24aug64 udm 20jun65
 Elias Johnson, Scandinavia 24aug64 udm 20jun65
 Christian O. Kalvel, Ixonia Center 24aug64 udm 20jun65
 Hans Larson, Iola 29aug64 udm 20jun65
 Greger Larson, Iola 2sep64 udm 20jun65
 Lars Larson, Iola 27aug64 udm 20jun65
 Daniel Larson, Scandinavia 29aug64 udm 20jun65
 Andr. Martinson, Iola 27aug64 d 20mai65 Cairo, Ill.
 Jeffrey Matson, New London 18aug64 d 12mai65 Cairo
 Benj. B. Mathewson, Buena Vista 16aug64 udm 20jun65
 Ole A. Myre, Scandinavia 24aug64 udm 20jun65
 James J. Nelson, Waupaca 16aug64 udm 20jun65
 John Olson, New Hope 27aug64 udm 20jun65
 Ole Olson, Scandinavia 29aug64 udm 20jun65
 George Olson, Scandinavia 24aug64 srgt d 12mar65 Cairo
 Simon N. Omut, Scandinavia 29aug64 udm 20jun65
 Nils Omut, Scandinavia 24aug64 crpl sgt udm 20jun65
 Chas. Peterson, Scandinavia 29aug64 udm 30jun65
 Torge Swenungson, Scandinavia 29aug64 udm 11jun65
 Hans A. Tiverton, Scandinavia 29aug64 corpl udm 11jun65
 Amund G. Wasrud, Iola 29aug64 udm 11jun65
Co. B—Amos Johnson, Forest 2aug64 udm 20jun65
Co. C—John Johnson, Lodi 5aug64 udm 20jun65
 John Starkson, Lodi 1sep64 udm 20jun65
 Christ Thompson, Lodi 13aug64 udm 20jun65
 Geo. Thompson, Lodi 13aug64 udm 20jun65
Co. D—Targe T. Askland, Ridgeway 1sep64 crpl udm 20jun65
 Chas. Evans, Millville 24aug64 sgt udm 20jun65
 Halvor Halvorson, Sugar Creek 23aug64 afsk 5jun65 syg
 Ole C. Johnson, Fennimore 9sep64 udm 20jun65
 Ove Martin, Wingville 31aug64 udm 20jun65
 Jacob Olson, Sugar Creek 23aug64 udm 20jun65
 Thos Olson, Blueriver 31aug64 udm 20jun65
 Ole C. Olson, Fairwater 7sep64 udm 20jun65
 Thos Parland, Millville 8sep64 udm 20jun65
 John Pearson, Millville 24aug64 udm 20jun65
 Jacob O. Richison, Marion 30aug64 d 16sep64 Madison
 Targe Trageson, Blueriver 1sep64 udm 20jun65
 Nils Thompson, Blueriver 1sep64 udm 20jun65

Co. E—Lewis W. Benson, Pensaukee 27aug64 d 14jan665 Camp Butler, Ill.
 Christ Chervick, Pr d Chien 7sep64 d 19jan65 Camp Butler
 Halvor Johnson, Clifton 30aug64 udm 20jun65
 James O. Lee, Clifton 30aug64 udm 20jun65
 Ole Olson, Freeman 7sep64 udm 7jun65
 Ole Osmundson, Fountain 30aug64 udm 20jun65
 Isaac Outland, Forest 22aug64 d 9jan65 Camp Butler
Co. F—Edw Benson, Brooklyn 8sep64 crpl udm 20jun65
 Andr. Brandt, Union 31aug64 udm 20jun65
Co. G—Peter Groyen, Hebron 27aug64 udm 20jun65
 Robt Hollenbak, Palmyra 3sep64 d 5apr65 Camp Butler
Co. H—Ole Anton, Mcfarland 1sep64 udm 20jun65
 Gilbert Benson, Lake Mills 24aug64 udm 20jun65
 Peter C. Kelsrup, Spr Valley 11jun64 d 1mar65 Mound City, Ill.
 Peter G. Krogh, Lake Mills 2sep64 udm 20jun65 bor Mt Horeb
 Thos A. Thompson, N Prairie 23aug64 udm 20jun65
Co. I—Andr. Anderson, Dodgeville 30aug64 udm 20jun65
 Henry Anhalt, Perry 3sep64 udm 20jun65
 Hans Evenson, Dodgeville 20aug64 afsk 9apr65 syg
 Thos Lee, Dodgeville 20aug64 udm 20jun65
 Herman Neyens, Dodgeville 20aug64 udm 20jun65
 Ole Peterson, Ridgeway 31aug64 udm 20jun65
 Peter Nelson, Ridgeway 31aug64 udm 11jun65
Co. K—Andr. Levordson (Lien) 2sep64 udm 20jun65 bor River Falls

43 Wisconsin Infantry.

Drog ud 30te September 1864.

Co. C—James H. Brandt, Millville 29aug64 crpl udm 24jun65
 Samuel Brandt, Lafayette 29aug64 udm 24jun65
 Wm. Nicholson, Utica 16aug64 udm 24jun65
 Frederick Nicholson, Utica 16aug64 udm 24jun65
 Samuel Nicholson, Utica 16aug64 udm 18mai65
Co. D—Paul Anderson, Durand 9sep64 udm 24jun65
 Ole Erickson, Newark 7sep64 udm 29jul65
 Tostine Halvorson, Beloit 30aug64 udm 24jun65
 Peter H. Halvorson, Beloit 2sep64 crpl udm 24jun65
 Martinus Hanson, Beloit 27aug64 d 14dec64 Nashville
 Elias Hanson, Newark 2sep64 udm 24jun65
 Sebert Haraldson, Newark 2sep64 d 10feb65 Nashville
 Tideman Helgeson, Plymouth 6sep64 udm 24jun65
 John Johnson, Beloit 27aug64 udm 10mai65

Arne Larson, Beloit 27aug64 udm 24jun65
 Embrack Olson, Plymouth 1sep64 udm 24jun65
 Peter Olson, Glencoe 2sep64 d 11okt64 Milwaukee
 Nils Simonson, Primrose 30aug64 udm 24jun65
 John Stevenson, Harmony 1sep64 crpl udm 24jun65
 Wm. Tollefson, Beloit 9sep64 udm 4jul65
 Co. E—Ole Emerson, Norway 2sep64 d 14dec64 Jeff. Barracks,
 Mo.
 Co. F—Andr. Fjelstad, Dodge Co. 30aug64 d 23okt65 Johnson-
 ville, Tenn.
 Co. G—Martin Hauges, Racine 16sep64 udm 24jun65
 Conrad Nelson, Raymond 10sep udm 10mar65
 Co. H—John A. Berg, Dodgeville 21aug64 udm 24jun65
 Andr. Charleson, Primrose 2sep64 tr t Co. I 1nov64 crpl udm
 24jun65
 Andr. Jacobson, Milwaukee 2sep64 music'n udm 24jun65
 Andr. Johnson, Hazel Green 21aug64 udm 24jun65
 Knud Sorenson, Primrose 25aug64 udm 24jun65
 Ole A. A. Stensrud, Vermont 2sep64 udm 24jun65
 Ole Olson Strand, Dodgeville 31aug64 udm 24jun65
 Knud Tollef, Primrose 31aug64 udm 24jun65
 Chester Torgerson, Springdale 5sep64 udm 24jun65

45 Wisconsin Infantry.

Drog ud 7 Februar 1865.

Co. B—Knud Anderson, Eaton 7okt64 udm 17jul65
 Ole Johnson Bolstad, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Erick Erickson, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 John Gilbert, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Ole Hogenson, Eaton 7okt64 udm 17jul65
 Iver Iverson, Liberty 7okt64 srgt udm 17jul65
 Gullick Jorgenson, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Ole K. Jorstad, Liberty 7okt64 udm 29jul65
 Knud Knudson, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Lewis J. Larson, Cato 7okt65 crpl udm 17jul65
 Helge Nelson, Liberty 7okt64 d 23mai65 Nashville
 Knud Olson, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Andr. Olson, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Aslak Peterson, Christiana 8mar65 udm 17jul65
 Ole K. Rogne, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Knud K. Rogne, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Allen Siverson, Liberty 7okt64 udm 20mai65

Ole K Tolstad, Liberty 7okt64 udm 17jul65
 Co. C—Halvar Amunson, Madison 25feb65 udm 17jul65
 Christopher Carlson, Dane Co. 25feb65 udm 17jul65
 Christopher Evenson, Fond du Lac 25feb65 udm 29mai65
 John H. Fleisher, Madison 14feb65 1 sgt 2d Lieut Co. E 27jun65
 udm ikke nævnt
 Anton Jerard (Joard) Chilton 24feb65 udm 17jul65
 Nils Larson, Marshall 23feb65 udm 17jul65
 Edw. Torgerson, Madison 25feb65 udm 17jul65
 Co. D—Iver Tollefson, Manitowoc 21feb65 udm 17jul65
 Co. E—Ellef Anderson, Sun Prairie 1feb65 crpl udm 17jul65
 Tore Anderson, Christiana 7feb65 udm 17jul65
 Ole O. Anderson, Christiana 7feb65 udm 17jul65
 Ole O. Anderson, Christiana 7feb65 udm 3jun65
 Ole Janson, Carlton 25feb65 udm 17jul65
 Nels Johnson, Hampton 1feb65 udm 17jul65
 John Jorde, Monroe 15feb65 d 14jul65 Nashville
 Jacob Jorde, Monroe 17feb65 udm 17jul65
 Peter Larson, Vermont 16feb65 udm 17jul65
 Andr. M. Lerum, Hampton 13feb65 udm 17jul65
 Sophus Listoe, Madison 10feb65 1 sgt udm 17jul65
 Andr. Olson, Perry 7feb65 udm 17jul65
 Ole Peterson, Black Earth 9feb65 udm 29mai65
 Shak Reirson, Blmg Grove 14feb65 udm 17jul65
 Thos Thompson, Sun Prairie 2feb65 crpl udm 17jul65
 Co. F—Annon Anderson, Grafton 9jan65 udm 17jul65
 Ole Erickson, Bluemounds 29jan65 udm 17jul65
 Knud Gullikson, Leeds 31jan65 udm 17jul65
 Christopher Halvorson, Madison 23jan65 udm 17jul65
 Nels Halvorson, Bristol 26jan65 udm 29jun65
 Jacob Jacobson, Primrose 1feb65 udm 17jul65
 Anon A. Jorgen, Primrose 24jan65 udm 17jul65
 Ole L. Kindem, Leeds 24jan65 udm 17jul65
 Lars Larson, Grafton 16mai65 udm 17jul65
 Gustav Liese, Madison 1feb65 udm 17jul65
 Henry Nedderson, Milwaukee 6jan65 udm 17jul65
 Henry Nelson, Blmg Grove 20jan65 udm 29jul65
 Iver Olson, Bristol 23jan65 udm 17jul65
 Christian Peterson, Madison 25jan65 udm 17jul65
 Ole Sjurson, Leeds 31jan65 udm 17jul65
 Ole Thorson, Bluemounds 15jan65 syg ved udm
 Co. G—Lars Harstad, Madison 13dec64 srgt 1 srgt udm 17jul65
 Peter Johnson, Madison 3dec64 udm 17jul65
 John E. Lee, Mcfarland 3dec64 crpl udm 17jul65

Thos Monson, Madison 2dec64 udm 17jul65
 Frederick Nedderson, Milwaukee 7dec64 crpl sgt udm 17jul65
 Wm. Torgerson, Madison 13dec64 udm 17jul65
Co. H—John O. Johnson, Stevens Point 5dec64 fr 1 sgt Co. H
 6th Regt 2 Lieut 17sep64 Capt udm 17jul65
 Mathias Bogstad, Coon Valley 30sep64 crpl udm 17jul65
 Ole O. Bergbakken, Liberty 25nov64 udm 17jul65
 John Hanson, Milwaukee 2nov64 crpl udm 17jul65
 Simon Lunlokken, Coon Valley 30sep64 udm 7jul65
 Jacob Toennesen, Milwaukee 22nov64 udm 17jul65
Co. K—Jonathan Johnson, Adams 2feb65 udm 17jul65

Ikke paa Company Roll:

Iver Larson, Franklin 8dec64 udm 3mai65
 Christian Larson, Ashippum 13mar65

44 Wisconsin Infantry.

Drog ud 15 Februar 1865.

Co. A—John Nelson, Hammond 25aug64 udm 2jul65
 John Peterson, Martell 22aug64 udm 2jul65
 Christian Peterson, Martell 22aug64 udm 2jul65
Co. B—Chas H. Anderson, Taycheeda 19sep64 udm 17jul65
 Claus Christianson, New Hope 24sep64 udm 28aug65
 Ole Johnson, Gratiot 5okt64 udm 20jul65
 Jacob Johnson, Bristol 24sep64 udm 2jul65
 Chas P. Mattison, Shulsburg 1okt64 udm 2jul65
 Rasmus Rasmusson, New Hope 24sep64 udm 20mai65
 Anthony Rasmussen, Sheboygan 19sep64 udm 2jul65
Co. C—Hans C. Anderson, Iola 29okt65 udm 28aug65
 Ole Christopherson, Iola 1nov64 udm 28aug65
 Knut Erickson, Iola 29okt64 udm 28aug65
 Peter Gregerson, Iola 29okt64 udm 16aug65
 Hans Gunderson, Iola 29okt64 udm 26aug65
 Christian Hanson, Iola 29okt64 udm 16aug65
 Hans Howell, Iola 29okt64 udm 29aug65
 Erick Jacobson, Iola 1nov64 udm 28aug65
 Bertel Johnson, Stockholm 28okt64 udm 28aug65
 Even Johnson, Amherst 28okt64 udm 28aug65
 Peter Jokumson, Iola 29okt64 syg ved udm
 Ole Knudson, Iola 29okt64 udm 16aug65
 Knud Knudson, Iola 29okt 64 udm 28aug65
 Lars Knudson, Iola 29okt64 udm 28aug65
 Ole Larson, Iola 29okt64 udm 28aug65
 Refus Mason, Cato 24sep 64 d 16mar65 Nashville

Ole Paulson, Iola 29okt64 crpl udm 16aug65
 Samuel Paulson, Iola 20sep64 udm 16aug65
 Andr. Peterson, Amherst 28okt64 udm 28aug65
 Ole Reirson, Iola 29okt64 udm 8aug65
 Aslak Sorenson, Iola 29okt64 udm 28aug65
 Francis Thompson, Iola 29okt64 udm 8aug65
 Swennung Thompson, Iola 20okt64 udm 28aug65
 Jacob C. Toe, Iola 29okt64 udm 27aug65
 Bjorn Tollefson, Iola 29okt64 afsk 19feb65 syg
 Ole Tobus, Iola 29okt64 d 2apr65 Nashville
 Halvor Tobus, Iola 29okt64 udm 28aug65
 August Wendlem, Iola 31okt64 udm 28aug65
 Jacob Wiff, Iola 28okt64 udm 28aug65
 Conrad Wiff, Iola 28okt64 udm 28aug65
Co. D—James Everson, Decora 6feb65 udm 28jun65
 Lars Nielson, Little Wolf 14okt64 udm 29jul65
 Christian Oalson, Waupun 3okt64 udm 10jun65
Co. E—Ole Anderson, Christiana 9dec64 srgt udm 10aug65
 John Jenson, Norway 1dec64 srgt udm 28aug65
 Wm. B. Johnson, Menomonie 24dec64 crpl udm 28aug65
 John Johnson, Milwaukee 20dec64 udm 28aug65
 Amond Olson, Iola 20dec64 udm 28aug65
 Jacob Olson, Iola 20dec64 udm 10aug65
 Christian Torson, Iola 12nov64 udm 28aug65
Co. F—Andr. Anderson, Eagle 18feb65 udm 28aug65
 Tennis Gauterson, Douglas 2okt64 d 8jul65 Paducah, Ky.
 Andrew Halvorson, Michicott 5okt64 udm 28aug65
 Peter E. Peterson, Douglas 2okt64 srgt udm 28aug65
 Andr. A. Torstad, ... 3okt54 udm 28aug65
 Ole P. Welum, Iola 17okt64 udm 15aug65
Co. G—Joseph Anderson, Kenosha 9jan65 udm 16aug65
 Gustavus Berg, Barry 31jan65 udm 28aug65
 Martin Madson, Waterloo 18jan65 udm 16aug65
 John S. Telotson, Glen Haven 17jan65 srgt udm 18aug65
Co. I—Thos B. Hoyne, Sparta 3feb65 udm 28aug65
 Samuel Hoyne, Sparta 3feb65 udm 28jun65
 Joseph Hollan, Williamstown 7feb65 udm 28aug65
Co. K—Alex. Everson, Decora 14feb65 syg ved udm
 Christian Peterson, Plattville 11feb65 crpl udm 28aug65
 John Stam, Beaver Dam 13feb65 udm 28aug65

Ikke paa Company Roll:

Syvert Anderson, Beaver Dam 12feb65
 Andr. Anderson, Bloomfield 19sep64

Arne M. Hougen, Vermont 19sep64
 Knud O. Lad, Geneva 19sep64
 Knud O. Moon, A...19sep64
 Ole O. Torsrud, Vermont 19sep64

46 Wisconsin Infantry.

Drog ud 3 Mars 1865.

Co. A—Sever A. Brager, Sylvester 11feb65 Musician, Principal
 Musician fr 1sep65 udm 27sep65
 Christian Burt, Sylvester 6feb65 udm 27sep65
 Hans Emerson, York 11feb65 udm 27sep65
 Hans Erickson, York 8feb65 udm 27sep65
 George Gilbert, York 8feb65 udm 27sep65
 John C. Hanson (Ula), York 11feb65 crpl udm 27sep65
 Erick Iverson, York 11feb65 udm 27sep65
 Jacob Jacobson, York 11feb65 udm 27sep65
 Ole Jeremiason (Sørje), York 11feb65 udm 27sep65
 John Johnson, York 11feb65 udm 27sep65
 Christian Johnson, Argyle 13feb64 udm 27sep65
 Knud Nelson 1st, York 2feb65 udm 27sep65
 Knud Nelson 2d, Jordan 13feb65 udm 27sep65
 Carl Neskar, Clarno 4feb65 udm 27sep65
 Helge Olson, York 11feb65 udm 27sep65
 Peter Peterson, York 11feb65 udm 27sep65
 Andr. Rear, York 11feb65 crpl udm 27sep65
 Brynjul Severson, York 11feb65 srgt udm 27sep65
 Iver Thompson, York 11feb65 udm 27sep65
 Nils Thompson, York 8feb65 udm 27sep65
 Andr. Thompson, York 8feb65 udm 27sep65
Co. B—Christian Amundson, Amherst 13feb65 udm 27sep65
 John Eliason, Scandinavia 10feb65 udm 27sep65
 Halvor Hanson, New Hope 14feb65 udm 27sep65
 Lars Larson Loberg, New Hope 11feb65 udm 27sep65
 Johan Nelson, Amherst 7feb65 udm 27sep65
 Adam Peterson, Amherst 11feb65 udm 27sep65
 Oliver M. Rennoe, Seneca 8feb65 crpl sgt udm 27sep65
 Nils Trulson, Stevens Point 27jan65 udm 27sep65
Co. C—Ole Anderson, Winchester 20jan65 udm 27sep65
 Orlando A. Lee, O...30jan65 udm 27sep65
 Henry Olson, Winchester 30jan65 udm 27sep65
 Ingebret Peterson, Mt. Sterling 16feb65 udm 27sep65
 Soren Swenson, Winchester 8feb65 udm 27sep65
 Kanute Torgerson, Seneca 16feb65 udm 27sep65
Co. D—Amos O. Danielson, Primrose 14feb65 udm 27sep65

Wm. Kingsland, Greenfield 6feb65 udm 27sep65
 John Paulson, Primrose 14feb65 udm 27sep65
 Peter Nelson, Otsego 14feb65 udm 27sep65
 Samuel Syverson, Otsego 31jan65 udm 27sep65
 Christian Syverson, Primrose 14feb65 crpl urm 27sep65
Co. E—Augustus Anderson, LaGrage 7feb65 udm 27sep65
 Nelson Erickson, Palmyra 8feb65 music'n udm 27sep65
 Johannes Hanson, Winchester 8feb65 udm 27sep65
 Lafe Laveson, Lagrange 7feb65 udm 27sep65
 Gilbert Nelson, Lagrange 8feb65 udm 27sep65
 Ole Olson, Lagrange 8feb65 udm 27sep65
 Lewis Olson, Lagrange 8feb65 udm 27sep65
Co. F—Andrew Albertson (Ingemoen), York 22feb65 udm 27sep65
 Andr. Bakken, York 18feb65 udm 27sep65
 Ole Olson Boen, Adam 23jan65 udm 27sep65
 Rasmus Clauson, Oshkosh 7feb65 udm 27sep65
 Nils Closter, Milwaukee 24jan65 crpl udm 27sep65
 Asbjorn E. Steensland, Moscow 14feb65 udm 27sep65
Co. G—Peter Amundson, Perry 9feb65 udm 27sep65
 Syver Syverson Lien, Bluemounds 17feb65 udm 27sep65
 Erick Mickelson (Helan), Perry 3feb65 udm 27sep65
 Ingebret Nilson, Blooming Grove 22feb65 udm 27sep65
 Andrew Olson, York 16feb65 udm 27sep65
 Erick S. Svigum, York 13feb65 udm 27sep65
Co. I—Lewis M. Anderson, Newport 14feb65 udm 27sep65
 Michael Anderson, Braaten, York 23jan65 d 2sep65 Huntersville,
 Ala
 Michael O. Erdsore, York 3feb65 udm 27sep65
 Ole Everson, Adams 31jan65 udm 27sep65
 Arne Halvorson, Adams 31jan65 udm 27sep65
 Helge Helgerson, Bluemounds 9feb65 udm 27sep65
 Iver Iverson, Bluemounds 9feb65 udm 27sep65
 Josiah Kittelson, Bluemounds 9feb65 udm 27sep65
 Ole Kittelson, Perry 3feb65 crpl udm 27sep65
 Ole H. Lee, York 11feb65 udm 27sep65
 Peter Olson, York 3feb65 udm 27sep65
 Ole Olson, York 3feb65 syg ved udm
 Thore Olson, York 3feb65 udm 27sep65
 Erick Thompson, Clarno 23jan65 udm 27sep65
Co. K—Joseph Anderson, Galesville 25jan65 udm 27sep65
 Hans Anderson, Chaseburg 13feb65 udm 27sep65
 Even Johnson, Sparta 13feb65 udm 27sep65
 Albert Knudson, La Crosse 3feb65 crpl udm 27sep65
 Gudfred Olso, Troy 3feb65 d 14mar65 New Albany, Ind.

Peter Olson, La Crosse 28jan65 udm 27sep65
 Christian E. Sveen, Breckenridge 13feb65 udm 27sep65
 James Thompson, St. Marys 21feb65 udm 27sep65
 Knud Thoreson, La Crosse 6feb65 udm 27sep65

**Permanent Guard, Wisconsin Infantry,
 Camp Randall.**

Udmønstret 17 Mai 1865.

Brynild Anudsen, Brunswick indskr 27feb65
 Ingebret Berg, Lake 27feb65
 Ole Guldbranson, Moscow 28sep64
 Ole Helgeson, Moscow 15mar65
 Isaac Hermanson, Rockland 17okt64
 John Hanson, Moscow 28sep64
 Aslak Hanson, Ridgeway 28sep64
 Peter Hanson, Concord 20sep64
 George Ingerson, Arcadia 21sep64
 Michael Iverson, Perry 19sep64
 Jens Jenson, Milwaukee 15aug64
 Jacob Jorgenson, Perry 19sep64
 Cornelius Kingsland, Sheldon 4okt64
 Lewis Larson, Moscow 28sep64
 Jens Lorenson, Milwaukee 17mar65
 Thos Nelson, Little Wolf 13mar65
 Eyel Olson, Moscow 28sep64
 Daniel Olson, Lewiston 21sep64
 Sever Olson, Janesville 13aug64 forfl t Co. A 1st Wis Cav 14aug64
 Isaac Olson, Moscow 28sep64
 Andr. Olson, New Daggens 10mar65
 Ole Olson, Coon 12okt64
 John Olson, Clyde 19nov64
 Ole Paulson, Moscow 28sep64
 George Paulson, Moscow 28sep64
 Anton Peterson, Milwaukee 25jan65
 Hans Peterson, Richwood 26sep64
 John E. Peterson, Troy 16feb65
 Ryer H. Randall, Grand.....7okt64
 Ole Simonson, Lewiston 21sep64
 Frank Steendahl, Milwaukee 7dec64 afsk 9feb65 syg
 Ole Thompson, Trenton 5mar65
 Knud Thompson, Gibson 29dec64
 Ellef Torgenson, Perry 25feb65
 Ole A. Tollackson, Lewiston 21sep64
 Hans Torgerson, Aiken 26sep64.

Regningerne.

Regninger blir tilsendt (1) dem som skylder paa Samband, med iberegnet forskud til næste aarsdato paa adreselappen (2) dem hvis tid just er udløbet, beregnet paa forskud for et aar.

Finder nogen feil i disse regninger saa vil vi be om den tjeneste at man med en gang varsler os om dem. Det er utroligt hvormeget vi har tilgode og det er vist for de angjældende utroligt hvormeget vi trenger at faa pengene ind. Gaa ikke hen og glem det længere!

"17de Mai Festskrift"

Udgivet i anledning af hundreaarsfesten. 160 sider, 200 billeder og portrætter, med omslag i flere farver. Denne bog indeholder en mængde fuldt paalidelige oplysninger, især om bygelagene. Sambands læsere har nu ekstra god anledning til at faa skriftet, idet vi tilbyder det som

PRÆMIE FOR ABONNEMENT PAA SAMBAND.

frit tilsendt dem som betaler en dollar i forskud for et aar (nye saavel som gamle abonnenter) og som gir tilkjende at de vil ha bogen.

Samband, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Norwegian-American

er det bedste middel til at bibringe den opvoksende slægt af norsk-amerikanere interesse for sine forfædres minder, kultur, historie, og litteratur, samt at gjøre dem kjendt med vort folks virksomhed, og almene nyheder om dem, hele verden rundt; men især i Amerika. Foruden **Norwegian-American** er intet norsk hjem fuldt udstyret med bladlitteratur. Frit prøveeksemplar faas ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN,

Northfield, Minn.

Lutheran Publishing House

NORTHWESTERN BRANCH

322 So. 4th St. MINNEAPOLIS, MINNESOTA.

Vi har paa lager komplet udvalg af bibler, salmebøger og god literatur baade i det engelske og det norske sprog. Skriv efter katalog, der tilsendes frit. Skriv til vort Decorah, Iowa hus for pris paa indbinding af bøger, tidsskrifter, osv.

Atlanterhavet, fra overflaten til havdypets mørke. Efter undersøgelser med damskibet "Michael Sars". Af Sir John Murray og Dr. Johan Hjort, med bidrag af Prof. H. H. Gran og Dr. B. Helland-Hansen. 585 store oktavsider, med talrige billeder, illustrationer og plancher. Kart over havets dybder, o. s. v. Vakkert bind, \$4.50.

Brorson's Svanesang med melodier af Ludvig Lindemand for piano eller orgel. Jubilæumsudgave. Pragtverk, \$1.65.

Collet, A. Gamle Kristianiabilleder. Ny udgave med omkring 250 billeder og karter samt flere bilag i farve og tontryk. 526 sider. Vakkert bind, \$3.50.

Schreimer, Alette Dr. Skapende kræfter i livsformens historie. Utsyn over et centralt omraade av den almindelige biologi med særlig blik paa dyreriket. 328 store oktavsider. Godt bind, \$2.25.

Snorre Sturlason. Norges kongesagaer oversat af Gustav Storm. (Folkeudgave). 843 sider, godt bind, \$1.50.

Vinje, A. O. Dikt og prosaskrifter i utval ved Halvdan Koht. 399 sider, smukt orgelbind, \$1.20.

Bøgerne sendes portofrit til hvilkensomhelst aresse for ovennævnte pris.

THE FREE CHURCH BOOK CONCERN

322 Cedar Ave.,

Minneapolis, Minn.

Mindenaat for 1914.

Vedføiede billede viser i naturlig størrelse den naal som komiteen for hundreedaarsfesten anskaffede til at tjene som et minde om begivenheden. Den forestiller et vikingskib, saadant som man ved brugtes den tid da vore fædre opdagede Vinland det Gode. Naalen kan faaes enten i guld kulør eller "oxidized silver." Frit tilsendt 10c. Skriv til Samband, 322 Cedar Ave., Minn.

Herman S Klemesrud

sep13

NORA SPRINGS IA